

2022.

PEDAGÓGIAI PROGRAM PROJEKTSZEMLÉLETŰ ÓVODAI NEVELÉS

Apró Talpak Óvoda OM: 203326
1048 Budapest, Megyeri út 205/A

A dokumentum jellege: nyilvános

Megtalálható:

- iroda,
- honlap: <https://aprotalpak.net/>

BEVEZETÉS

A pedagógiai program módosításának okai

- Az óvodai pedagógiai program törvényi és jogszabályi háttérének változásai, módosulásai.
- A nevelőtestület elhatározása, döntése a projektszemléletű óvodai nevelés bevezetéséről.

A nevelési-oktatási intézményekben a nevelő és oktató munka pedagógiai program szerint folyik. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg az óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit. A jelen módosításra 34/2019. (XII. 30.) EMMI rendelet változása miatt vált szükségszerűvé, *valamint az a tény, hogy pedagógus közösségünk szükségét érzi annak, hogy óvodánkban olyan szemléletű nevelési mód kerüljön bevezetésre, amely kielégíti mind az óvodai nevelés célját, mind a legfontosabb nevelési értékünk megalapozását. A projektszemléletű nevelés ilyen. A gyermekből, a gyermek gondolkodásából és érzelmi igényéből indul ki.*

Vonatkozó jogszabályok:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rend. a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/1998. (IV:30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rend. a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 275/2019. (XI.21.) Korm. rendelet Az óvodába járással és a tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

Egyéb dokumentum

- Alapító Okirat
- Kővári Istvánné Dr. – Bogáthné Endrődi Judit: Projektpedagógia
- Kézikönyv a projektszemléletű óvodai életről
- Szubjektív útmutató a projektszemléletű óvodai élet bevezetéséhez

Programunkban megőrizzük az eddigi gyakorlatunk eredményeit és legjobb tapasztalatait. Nevelőtestületünk minden tagja azonosul az Alapprogramban megfogalmazott alapelvekkel, Pedagógiai Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és módszertani szabadságának érvényesülését, tiszteletben tartja a gyermekek érdekeinek védelmét. *A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében óvodai nevelésünk a sokszínűségre és a szakmai megújulásra törekszik. Ezért is érezzük fontosnak és időszerűnek a tanulásról, ismeretátadásról vallott pedagógusi szemléletünk újragondolását.*

Pedagógiai programunkat intézményünk nevelőtestülete készítette.

PROJEKTMÓDSZERRŐL RÖVIDEN

A projektek olyan összetett feladatok, amelyeknek középpontjában egy gyakorlati természetű probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem a lehető legtöbb kapcsolódási pont feltárása, ezáltal a témát a gyerekek széles körű összefüggésben dolgozzák fel, és a belátható, megfogható eredmény örömeit élik át. A produktum elérésére irányuló tevékenységek során empirikus tudást szereznek, cselekvésük céltudatossá válik.

A módszer legfontosabb jellemzői

- ✓ nagyfokú szabadság
- ✓ a mindennapi életből vett problémák
- ✓ a gyerekek aktív részvételére és érdeklődésére, együttműködésére épül
- ✓ óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek közötti természetes együttműködés
- ✓ tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg (tevékenységorientált)
- ✓ időtartama viszonylag hosszabb (a gyermekek érdeklődésétől függ)
- ✓ a témával kapcsolatos lehető legtöbb összefüggés felszínre kerül
- ✓ a tevékenységekbe integrált műveltségtartalmakat sokoldalú tapasztalás során szerzik meg
- ✓ a gyerekek aktívan és cselekvően „élik” az életet, megismerésük fő forrása a közvetlen tapasztalás
- ✓ individualizál és egyben kollektivizál is
- ✓ fontos a szülői támogatás és közreműködési készség.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Az Apró Talpak Óvoda a IV. kerületben, Káposztásmegyeren található. Közel Rákospalotához, Dunakeszihez és az M0-ás autópályához, így több kerületből, környező településről is megközelíthető. Tömegközlekedés szempontjából is megfelelő helyen van óvodánk; a 14-es villamos végállomása, több helyi buszjárat megállója is csak néhány száz méterre helyezkedik el.

Káposztásmegyér egy jellemzően modern panelépületekből álló lakótelep, sok új, modern lakóparkkal. Lakosainak száma kb. 30 000-es lélekszámával Budapest egyik legnagyobb lakótelepének tekinthető. Káposztásmegyér I. illetve II. számú lakótelep mellett hozzá tartozik a Homoktövis lakópark, továbbá a folyamatosan fejlődő Újpesti Ipari Park is. A jó megközelítésnek köszönhetően a közeli lakóparkokból gyalogosan, vagy kerékpárral is érkeznek a gyerekek.

Az óvoda épületét a IV. kerületi önkormányzat hozzájárulásával az Újpesti Vagyonkezelő Zrt. biztosítja. Az óvoda mérete 260 nm, ahol 3 óvodai csoportba tudjuk 56 férőhelyen fogadni óvodásainkat. A kis létszámnak köszönhetően családias légkörben tudjuk nevelni a gyerekeket, a szülőkkel közvetlen kapcsolat ápolására ad lehetőséget.

Az önkormányzat támogatásával óvodánk saját udvarral, felszerelt kis- és nagymozgást fejlesztő játékeszközökkel rendelkezik, ahol végtelen lehetőség adódik a mozgásos tevékenységek kiélésére. Adottságaink közé tartozik a Farkas erdő közelsége, ahol séták, kirándulások alkalmával rengeteg élményt gyűjthetnek a gyerekek a természetről, annak megóvásáról.

1.1. Az óvoda általános adatai

Neve: Apró Talpak Óvoda

OM: 203326

Címe: 1048 Budapest, Megyeri út 205/A

Telefon: 30/385 0506

E-mail: aprotalpak76@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Apró Talpak Nonprofit Kft.

1048 Budapest, megyeri út 205/A

Telefon: 30/385 0506

E-mail: aprotalpak76@gmail.com

1.2. Az óvoda működési rendje

A nevelési év szeptember 1-től a következő év augusztus 31-ig tart.

Az óvoda hétfőtől péntekig tartó munkarenddel üzemel.

A fenntartó által engedélyezett nyári szünet idejéről a szülők legkésőbb február 15-ig értesítést kapnak.

Az óvodánk nyitva tartása:

Az óvoda nyitva tartása a fenntartói és szülői igények alapján szerveződik.

Az óvoda naponta 07:30 - 17:00 – óráig tart nyitva.

Ügyeleti idő reggel 7:30 - 8:00-óráig, délután 16:00 - 17 óráig, amikor csoportösszevonás történik.

Óvodánk adatai:

- Csoportjaink száma: 3 csoport
- Férőhelyünk: 56 fő
- Csoportok szervezése: vegyes és homogén
- Óvodapedagógusok száma: 6 fő
- Pedagógiai asszisztens: 1 fő
- Dajkák száma: 3 fő
- Külső szakember: logopédus, fejlesztőpedagógus.

2. A MI ÓVODÁNK

2.1 Gyermekkép

Minden gyermek egyedi személyiségjegyekkel rendelkezik, mely egyszeri és megismételhetetlen. Fejlődését meghatározza az öröklött tulajdonságai, szociokulturális környezete, spontán és tervszerűen létrejött környezeti hatások. Minden gyermek egyedi módon és ütemben fejlődik, ezért olyan nevelési módszerek szükségesek, amelyek ehhez alkalmazkodni képesek.

Nevelésünk a projekt szemléleten alapul, ezért olyan óvodai élet megszervezésére törekszünk, amelyben gyerekeink aktívak, önzetlenségűek, kitartók, segítőkészek, kíváncsiak, érdeklődők, kreatívak, őszinték, figyelmesek, együttérzők maradnak és/vagy a cselekvőközpontú oktatás folyamán ezeket a képességeket hozzák elő saját magukból.

Azzal, hogy az óvodai élet megtervezése a gyermekek bevonásával, véleményük, érdeklődési körük feltérképezése által szerveződik, folyamatosan biztosítjuk, hogy gondolataikat,

érzéseiket meg tudják fogalmazni, kéréseiket, véleményüket bátran és őszintén ki tudják nyilatkoztatni.

A gyermekek által is kedvelt tevékenység tartalmak köré szervezzük a művelődéstartalmakat, így a gyermekek a közös tevékenykedtetés során nem élik meg az érdektelenséget, hanem belefeledkezve abba, kitartóan véghez viszik azt. Ezáltal úgy lesznek képesek az önfegyelemre, türelemre, kialakul bennük a felelősségtudat és az önbizalom, hogy azt tulajdonképpen észre sem veszik.

Az óvodai élet szervezése során folyamatosan törekszünk arra, hogy olyan feltételeket teremtsünk, választási lehetőségeket kínáljunk, amely a gyermek számára derűs és inspiratív környezetet biztosít, ahol önnön fejlődése kiteljesedhet.

Lehetőséget adunk a gyermekeknek az öndifferenciálásra. Mindeközben jókedvűek, kedvesek tudnak maradni, képesek lesznek a különbözőséget elfogadni, a szeretetet továbbadni.

A produktum elérésére irányuló tevékenységek során megőrzik természetes kíváncsiságukat, óvni, védeni és alakítani fogják környezetüket, amelyben szeretnek majd mozogni és egészségesnek maradni, hiszen a világot nem szeleteiben, hanem egységében érzik és tapasztalják a felkínált módszerek, eszközök és tevékenységi lehetőségek által.

Projektszemléletű nevelésünk során minden egyes gyermek azonos jogokat élvez, semmiféle előítélet kibontakozásának nem adunk helyet.

2.2. Óvodakép

Az óvodai nevelésünk három éves kortól az iskolába lépésig biztosítja a gyermekek fejlődésének optimális feltételeit, helyt adva a két és fél éves korúaknak is. Pedagógiai célunk és feladatunk középpontjába az együttműködést, a társas kapcsolat fejlesztését állítjuk, azaz kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni a gyermekeket, szem előtt tartva az óvoda óvó-védő funkcióját.

Tiszteletben tartjuk, hogy az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Fontosnak tartjuk, hogy elősegítsük a gyermekek személyiségének harmonikus fejlődését, az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Ezért igyekszünk megteremteni az érzelmi biztonságot nyújtó, a szeretetteljes, befogadó, elfogadó, nyugodt, derűs, családi légkört, ahol az óvónő és gyermek között érzelmi kötődés és bizalom alakul ki.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének legmegfelelőbb feltételeit. Így teremthetők meg a következő életszakaszba, a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Biztosítjuk a vegyes nemzetiségű családokból érkező gyerekek számára az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésünkben az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2.3 Pedagóguskép

A Pedagógiai Programban megfogalmazott feladatokat, irányelveket igyekszünk minél eredményesebben megvalósítani. Jó kapcsolatot alakítunk ki az óvoda partnereivel.

Célunk a pedagógusi életpálya-modell által támasztott elvárásoknak való megfelelés a kilenc kompetencia alapján. A folyamatos fejlődésre és megújulásra törekszünk, mely elősegíti szakmai tudásunk gyarapodását.

A gyermek minden tevékenységét az óvodai élet egészét átható játékokban és tevékenykedtetésben megvalósuló folyamatként értelmezzük.

A projektszemléletű módszer során **a pedagógus szerepe** nem a hagyományos módon alakul. Módszertani szempontból **sokkal konstruktívabb**, hiszen széles körű konszenzus alapján történik a tervezés, a szervezés, a kezdeményezés és a lebonyolítás. Olyan, főként indirekt hatásrendszert, módszereket alkalmazunk, ami ezek eredményességét elősegíti.

Elfogadó és tiszteletet sugárzó magatartásunkkal nyerjük meg a szülőket az együttnevelés érdekében. Óvodapedagógusaink mindannyian gyermekszerető, megértő, toleráns, figyelmes, következetes, odafigyelő, szakmailag önálló, autonóm, az új befogadására nyitott, önképzésre igényes személyek.

Viselkedésünkkel, személyes megnyilvánulásainkkal képviseljük a természet szeretetét, megbecsülését és megóvását, a természettisztelő magatartást, a környezettudatos életvitelt, a hagyományok ápolását.

2.4 Dajkakép

A dajka az óvoda működését segíti, nem pedagógus alkalmazottként hozzájárul az óvodai nevelés színvonalához.

Az óvodai csoportokban zajló gondozó-nevelő tevékenységet gyermekszeretettel, türelemmel, elfogadással, empátiával, példamutató magatartásával támogatja. Gyermekközpontú szemléletével, személyi gondozottságával, kommunikációs és beszédmintájával hat az óvoda gyermekek fejlődésére. Kerüli a kihívó beszédet, magatartást, megjelenést. Attitűdje pozitív, fejlesztő, dicsér, buzdít, segít, kerüli az ellentmondást nem tűrő megnyilvánulásokat.

Tiszteli a gyermeket, a szülőt, kapcsolataira a tapintat, az elfogadás jellemző. A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli.

Nevelési kérdésekben az érdeklődő szülőket tapintatosan az óvodapedagógushoz irányítja.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az Egészségügyi Világszervezet meghatározása szerint: „az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota és nem csupán a betegség hiánya.”

Programunk fontos része az óvodai egészségfejlesztés, mert a gyermekkorban meglapozott egészségre nevelésnek a későbbi életszakaszokra is meghatározó szerepe van. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életén át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társas kapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Legfontosabb feladat a gyermek szükségleteinek kielégítése, a testi, lelki szükségletek harmonikus összehangolása, a heti és napi életritmus kialakítása.

Ezen belül óvodai nevelésünk feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Célunk

Az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény kifejlődését, az egészséget károsító magatartások megelőzését, az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Feladatunk:

- a gyermek testi-lelki fejlődéséhez szükséges feltételek és a biztonságos környezet biztosítása;
- a gyermekek szükségleteinek kielégítése a gondozáson, a testápoláson keresztül,
- a gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- az egészségmegőrzés szokásainak megismertetése, kialakítása, a gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezet-tudatos magatartás megalapozása,
- a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának támogatása.

Az egészségfejlesztés kiemelt területei:

- személyi higiéné,
- egészséges táplálkozás,
- egészségfejlesztés (testi-lelki egészség), viselkedési függőségek, bántalmazás megelőzése,
- baleset megelőzés (elsősegély-nyújtás),
- környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Ezt segíti a heti rend, a kötelező és szabadon választható tevékenységek meghatározott ismétlődésével, ritmusával, és a rugalmasan kezelt napirend, melynek keretén belül az étkezések, a pihenés, a mozgás, a játék és egyéb tevékenységek valósulnak meg.

A helyes higiéniai szokások kialakítása, annak elsajátítása; a fokozatosság és a folyamatosság jellemzi.

3.1.1. Az egészséges életmód fejlődését segítik

a) A kulturált étkezés szokásaira nevelés:

- étkezéskor helyes testtartás kialakítása,
- esztétikus terítésre szoktatás megfelelő teríték biztosításával,
- kulturált étkezési szokások (halk beszélgetés, zárt szájjal étkezés stb)
- életkortól és fejlettségtől függő étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használata.

b) Egészséges életmód, korszerű táplálkozás:

- a gyermekek számára eddig ismeretlen ételek megismerése, elfogadtatása, kóstolása,
- a mindenkori folyadékigény kielégítése,
- megfelelő udvari feltételek biztosítása,
- különféle mozgási lehetőségek.

c) Délutáni pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Feladatunk:

- nyugodt légkör megteremtése,
- pihenés idejének biztosítása a gyermekek egyéni alvásigényének figyelembevételével.

d) Mozgás

- nap-, légfürdő, friss levegőn való tartózkodás,
- a tevékenységek minél többszöri szabadban történő szervezése.

3.1.2 Higiéniai szokások kialakítása

a) Tisztálkodás

- kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére szoktatás, nevelés az egészségmegőrzés érdekében

b) WC használat

- a WC papír rendszeres és megfelelő használatára szoktatás, különös tekintettel a kislányokra,
- a WC higiéniai szokásainak kialakítása.

3.1.3 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvoda berendezése, eszközei csak a balesetmegelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül. Az udvari eszközök szakértői felülvizsgálattal rendelkeznek, hatályosságukat figyelemmel kísérjük. Elsősegély dobozunk gyermekektől elkülönítetten, felnőttek számára könnyen elérhető helyen tároljuk.

Feladatunk:

- a gyerekek megismertetése a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők is el tudnak végezni (felnőtt segítségét kérni),
- a gyerekek figyelmét felhívni arra, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: futóbicikli, mászóka, autó, stb) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében,
- a védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük, az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra,
- módszereink: szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv nézegetés, társasjátékok, beszélgetés.

A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint - szükség szerint, a szervezett tevékenységek, kirándulások stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a tevékenységekkel együtt járó veszélyforrások (pl: mézeskalács sütés, varrás stb)
- a tilos és az elvárható magatartásformák.

3.1.4 Személyi higiénia

a) Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést.

A személyi higiénés felszerelés minden óvodásunk számára külön-külön rendelkezésre áll.

Feladataink:

- elegendő időt biztosítása a gyermekeknek a tevékenység ellátására,
- a tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása,
- a tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentősége,
- a test tisztántartása kiterjed: a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolására, amelyre neveljük a gyermekeket,
- a saját személyi felszerelés (törölköző, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás,
- a napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére,
- a megvalósításban segítséget nyújtunk, fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

b) Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően, kényelmesen öltöztessék, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, és mindig legyen jellel ellátott váltóruhájuk.

A gyermekeknek külön ruhadobozuk, tornaszákjuk van, melyre odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a saját jelükkel ellátott helyére tegyék.

Feladataink:

- az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása,

- technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzár le- és felhúzása, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- a napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére,
- a megvalósításban fejlettség szerint nyújtunk segítséget, fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

c) Környezeti higiénia

Feladataink:

Pedagógusok és a dajkák közösen:

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezet-tudatos magatartás megalapozása,
- a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára neveljük,
- a csoportjuk, az óvoda tisztaságának megóvása,
- az óvoda épületének és környezetének szépítése, (növényekkel) a csoportszobák szellőztetése,
- a megfelelő fűtés és világítás biztosítása, takarékoskodás az energiákkal: víz, fűtés, áram, papír.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ mozgásuk összerendezetté válik,
- ✓ testi képességeik (erő, ügyesség, gyorsaság) életkoruknak megfelelőek,
- ✓ igényükké válik a napi rendszeres mozgás,
- ✓ igényük van az egészséges, szép tiszta környezetre,
- ✓ ügyelnek saját külsejük és környezetük rendjére, gondozottságára, részt vesznek a rend és tisztaság fenntartásában,
- ✓ önállóan, felszólítás nélkül végzik a testápolási teendőket (kézmosás, fogmosás, fésülködés, körömkefe használata), az eszközöket helyükre rakják,
- ✓ önállóan használják a papír zsebkendőt, helyesen fújják az orrukat,
- ✓ esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek, az asztalnál kulturáltan viselkednek,
- ✓ önállóan és igényeiknek megfelelően, higiénikusan étkeznek, szednek ételt, töltenek folyadékot, az evőeszközöket megfelelően használják,
- ✓ önállóan, a hőmérsékletnek, időjárásnak megfelelően öltözködnek (tudnak gombolni, cipőt kötni),
- ✓ ruhájuk tisztaságára, rendezettségére ügyelnek, gondosan bánnak vele,
- ✓ igénylik a szabad levegőn való mozgást,
- ✓ az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség-megelőzés szokásait elsajátították életkori sajátosságaiknak megfelelően,

- ✓ tudnak segítséget kérni a felnőttektől az óvodában előforduló vészhelyzetek, balesetek bekövetkeztével kapcsolatosan,
- ✓ ismerik a balesetmegelőzési szabályokat,
- ✓ ismernek és betartják elemi közlekedési szabályokat,
- ✓ elsajátítják a helyes táplálkozás és mozgásgazdag életmód szabályait.

(A téma részletesen kidolgozva az intézményi „Egészségnevelési program”-ban)

3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Ebben az életkorban a gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelem vezéreltsége. Ezért arra törekszünk, hogy gyermekeinket egy biztonságérzetet nyújtó, otthonos, derűs és szeretettelgi légkör fogadja, vegye körül. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy mindezen hatással már az óvodába lépés első napján találkozzanak óvodásaink. A beszoktatást lehetőség szerint a gyermek és a szülő igényeihez igazítjuk. Törekszünk arra, hogy az óvodánkba járó gyermekek érzelmeiket kifejezhessék, megélhessék.

Az óvodai élet segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, szokás- és normarendszerének megalapozását. Óvodánk projektszemléletű pedagógiai program alapján működik. A közös élményekre épülő tevékenykedtetés remek lehetőséget kínál a gyermekek szociális képességeinek alakítására. A kooperatív tevékenységek folyamán megtanulnak összedolgozni, erősödik összetartozás-érzésük. Az alkotás és a feladatvégzés során figyelembe veszik társaik véleményét és ötletét. Adott probléma felmerülése alkalmával olyan megoldásra törekednek, hogy mindkét fél érdeke és meggyőződése érvényesülhessen. A személyes érintkezésnek, kommunikációnak és együttműködésnek nagy közösségformáló ereje van: a gyermekek megtanulják a másság elfogadását és az előítéletek kialakulásának megelőzéséhez vezetnek.

Ünnepeink olyan közösségi események, melyek erkölcsi normákat, szokásokat és tartalmakat közvetítenek. Mindezek pozitív hatással bírnak a gyermekek személyiségfejlődésére. Az ünnepre való készülődés és várakozás hangulatosabbá, meghittebbé varázsolják a mindennapokat. A szervezésbe a gyermekeket és a szülőket is szívesen bevonjuk az esemény tartalmától függően. Fontosnak tartjuk, hogy minden csoportnak legyen saját belső ünnepe és szokása, hiszen ezek rendkívül nagy közösségformáló erővel bírnak.

Célunk

A gyermekek szocializációjának elősegítése, mintegy a családi nevelést kiegészítve. Érzelmekben gazdag, kiegyensúlyozott és a társadalmi környezetben magabiztosan eligazodó gyermekek nevelése. Erkölcsi normák és tulajdonságok megalapozása, melyek az együttéléshez szükségesek. Törekszünk arra, hogy az egyéni örömök mellett a közösen megélt örömteli pillanatokon is hangsúly legyen. Ez segíti a közösségi együttélés szabályainak és normáinak a létrejöttét. A közös tevékenység közben lehetőség nyílik a reális énkép kialakítására és a határok megtapasztalására. A gyermekek egymás közötti kapcsolatában természetessé válik, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkeznek és ezen különbözőségekkel együtt minden ember elfogadható és szerethető.

Feladatunk

- A gyermeket pozitív hatások éri az óvodába kerülés pillanatától.
- Pedagógiai munkánk alappillére a feltétel nélküli szeretet és elfogadás.
- A gyermekek, valamint az óvodai dolgozók közötti kapcsolatot pozitív érzelmi töltés, szeretetteljes viszony jellemezze.
- A gyermekeket empátiára, a különbözőség és másság elfogadására neveljük.
- A gyermek egy szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkörben tölthesse mindennapjait.
- Egy stabil és mindenkire vonatkozó norma- és szabályrendszer kialakítása, mely a gyermekek fejlettségéhez igazodik.
- Segítjük megtanulni a kritika mások számára elfogadható formában történő kifejezésének módját, a kritika elfogadását.
- Saját elfogadó és szeretetteljes magatartásunkkal követhető példát mutatunk a gyermekeknek.
- A projektszemléletű tevékenység során kommunikációjuk és kooperációra való képességük fejlődik.
- Figyelemmel kísérjük a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekek fejlődését, változását.
- Kialakítjuk és megerősítjük a társakért és a csoportért érzett felelősségtudatot.
- Az együttes tevékenykedés során segítjük a barátságok kialakulását, a meglévő barátságok épülését, fejlődését.
- A gyermekek megtanulják saját helyzetüket felmérni a csoportban és képessé válnak felnőtt segítsége nélkül önálló probléma-és helyzetmegoldásra.
- Óvodánk a gyermekek nyitottságára és érdeklődésére épít, és arra törekszünk, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket.
- Fontosnak tartjuk, hogy kialakuljon a gyermekekben hazaszeretetük és kötődésük a szülőföldjük iránt.
- Feladatunk, hogy rácsodálkozhassanak általunk a világban található szépre és jóra, megtanulják ezek védelmét.
- A projektpedagógiának köszönhetően gyermekeinknek lehetőségük van érdeklődésüknek, belső motivációjuknak és egyéni ötleteiknek megfelelően inspirálni az óvodapedagógus pedagógiai munkáját.
- Segítjük és támogatjuk a gyermekek szabad önkifejezését, ötleteik továbbgondolására ösztönözzük és bátorítjuk őket.

- Rugalmas napirendet biztosítunk, hogy egyéni szükségleteik és ötleteik megvalósulhassanak.
- Az ünnepek és hagyományok megtartásával az összetartozás érzésének megerősítése.

Tartalma

Az óvodába történő beszoktatás, beilleszkedés segítése, a gyermekek tevékenységének megszervezése (hetirend, napirend), gyermekek fejlődésének nyomon követése, ünnepek és hagyományok óvoda és csoport szinten, a közösségi élet szokásainak és szabályainak kialakítása, valamint a közösségi magatartás és társas kapcsolatok figyelemmel kísérése.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ Ragaszkodnak az őket körülvevő felnőttekhez és gyermektársaikhoz.
- ✓ Nyitottak és érdeklődőek a közös tevékenységek iránt, viselkedésükre az empátia, az egymás elfogadása, az önállóság és önfegyelem, valamint a kitartás és udvariasság jellemzők.
- ✓ A csoportban jelen levő szokás- és szabályrendszert ismerik és elfogadják, azokat önmagukra és másokra is érvényesnek tekintik.
- ✓ Elfogadják a sajátjuktól eltérő tulajdonságokkal rendelkező csoporttársukat, rászoruló társaiknak segítséget nyújtanak.
- ✓ Megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni, együttműködni, problémamegoldó-stratégiákat alkalmazni.
- ✓ Képesek barátságokat kialakítani és ápolni.
- ✓ Belső igényükké válik a helyes magatartás szabályainak követése és betartása.
- ✓ Segítjük óvodáskor végére eljuttatni őket a szeretett személy (gyermek és felnőtt) érdekében való lemondáshoz és toleranciához.

Óvodánk ünnepei

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvéti
- Búcsú az óvodától/ballagás.

Óvodánk hagyományai

- Ismerkedős bográcsozás szülőkkel, gyerekekkel
- Szüreti mulattság
- Mártonnap
- Tök-fesztivál
- Karácsonyi családi barkácsolás – Adventi vásár
- A Víz Világnapja
- A Föld napja
- Majális
- Gyermeknap/Apró Talpak-nap
- Anyák napja - ajándék, vers, együtt töltött idő
- Apa-nap – ajándék, együtt töltött idő
- Batus összejövetel a Farkas-erdőben
- 2 évente „Öreg Aprók” Találkozó

3.3 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodai élet minden tevékenységét áthatja az emberi érintkezés különböző formája. Az anyanyelv használata és fejlesztése fontos része nevelésünknek. A társas kapcsolatokban felmerülő kérdéseket és problémákat is a kommunikáció segítségével oldjuk meg, a gyermekeket is erre ösztönözzük és bátorítjuk. Beszélgetünk, eszmét cserélünk, vitázunk, érvelünk, végül meggyőzünk. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei és kapcsolatai, fejlődik beszédkézsége és anyanyelvi kultúrája. Fontos célja a szocializáció elősegítése, az önállóság és találékonyság, kapcsolatteremtés és kapcsolatalakítás. A projekttevékenység során a téma kiválasztásáról, a munkafolyamatok egymás közti felosztásáról, és az eszközökön-kellékeken való osztozkodásról is közösen állapodnak meg. A gyermekeknek ehhez utánzáson alapuló biztonságos normaismeretre, gyakorlatra és mintakészletre van szükségük, melyeket eltérő beszédhelyzetek megfigyelése során tanulhatnak el a pedagógusoktól. Törekszünk arra, hogy a napi feladatok végzése közben ne tiltásokat és hiányosságokat, maximális elvárt eredményeket fogalmazzunk meg, hanem a pozitívumokat emeljük ki.

Kiemelt feladatunk az anyanyelv megismerése és megbecsülése, a beszéd és kommunikációs kedv fenntartása. Különös figyelmet fordítunk a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére. A gyermekek kommunikációs képességét beszédkedvük, beszédképességük, szókincsük és mondatszerkezeti tapasztalataik határozzák meg. Az óvodapedagógusok és az intézményben dolgozó felnőttek minden megnyilatkozása minta és modell a gyermek számára. Kiemelten fontos számunkra, hogy az óvónő oldja a gátlásokat, ösztönözze a gyermekeket a kommunikációs stratégiák elsajátítására, valamint biztosítsa a spontán és meghitt beszélgetések lehetőségét. Igyekszünk kihasználni a szabad játékidőben rejlő lehetőségeket az anyanyelv, a kommunikáció gyakoroltatására valamint az érzékszerveken keresztül, tapasztalati úton történő ismeretszerzésre. Az értelmi fejlesztés a gyermekek érdeklődésén és kíváncsiságán alapszik, ehhez elengedhetetlen a kellően motiváló

tevékenységek felkínálása. A projekt során a gyermekek aktív érdeklődése és részvétele biztosított, mivel ők maguk választhatják ki érdeklődésük, tempójuk és képességeiknek megfelelően azon feladatokat, melyek számukra vonzóak. A közvetlen tapasztalás és élmény maradandó tudást biztosít.

Célunk

A gyermekek beszédképességének fejlesztése, az anyanyelv sajátosságainak és szabályainak megismertetése és elsajátíttatása. Olyan biztonságos és derűs légkör megteremtése, melyben a gyermekek természetes közlési vágya jelen van, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére és szeretetére való nevelés. Türelemmel és szívesen hallgasság meg óvodapedagógusaik és társaik gondolatait. Arra nevelni a gyermekeket, hogy nincsen „rossz” és „hibás” gondolat vagy vélemény. Kognitív képességek fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján. A gyermek spontán és tudatosan szerzett tapasztalatainak és ismereteinek a bővítése.

Feladatunk

- Olyan meghitt légkör megteremtése és helyzetek kialakítása, ahol a gyermekek előszeretettel nyílvánnak meg, fejezik ki gondolataikat.
- Minta és példamutatás az intézmény minden dolgozója részéről a kulturált, tiszteletteljes kommunikációról.
- A gyerekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, társalgásra való ösztönzése.
- A gyermekek szókincsének gazdagítása és bővítése életkoruknak megfelelő irodalmi anyag kiválasztásával, bábjátékkal és anyanyelvi játékokkal.
- Nyelvi készségek fejlesztése szituáció szerint: pl társalgási, elbeszélő vagy összefüggő beszéd.
- A verbális és non-verbális kommunikációs jelzések felismerésére és használatára nevelés.
- A gyermekek arra való ösztönzése, hogy bátran tegyék fel kérdéseiket, hiszen azok minden körülmények között megválaszolásra kerülnek.
- Megismerjük a ránk bízott gyermekek egyéni sajátosságait, differenciált képességfejlesztés megvalósítása.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A projektszemléletű módszer nyújtotta fejlesztési lehetőségek kihasználása: a világ felfedezése, a gyermeki kíváncsiság és aktivitás fenntartása, változatos tevékenységeken keresztül, tapasztalat- és ismeretszerzés, szókincs bővítése.
- A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak és élményeinek a rendszerezése.

- Hibátlan, gazdag és szép beszédre nevelés, tiszta artikulációra és jó kérdések feltevésére ösztönözzük őket.
- Szükség esetén logopédus, fejlesztőpedagógus vagy gyógypedagógus segítségét kérjük.
- A gyermekek értelmi képességeinek a fejlesztése ösztönző környezettel logikus gondolkodás megalapozása.
- Arra neveljük óvodásainkat, hogy képesek legyenek az ok-okozati összefüggéseket meglátni.

Tartalma

Anyanyelvi nevelés (szókincs bővítése és artikulációs gyakorlatok, beszédkésztség fejlesztő gyakorlatok). Spontán kommunikációs helyzetek felismerése és kihasználása, beszédhelyzetek teremtése. Gyermekei kérdésekre való válaszadás. Speciális anyanyelvi játékokkal való nyelvi kifejezőkészség fejlesztése. Tiszteletteljes kommunikációra nevelés az alapvető illemszabályok mentén. Ösztönző környezet biztosítása a felfedezéshez és ismeretszerzéshez. Minél több érzékszerv bevonásával történő tapasztalatszerzés felkínálása a tevékenységek során.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ Ismeri a szavak jelentését, gondolatait képes érthetően, mondatokban kifejezni.
- ✓ Beszédében alkalmazni és használni tudja a megszerzett tudást, egy adott témáról összefüggően tud beszélni.
- ✓ Jól érthetően és megfelelően hangsúlyoz, beszéde igazodik a beszédhelyzethez.
- ✓ Aktív szókincse van, beszédét metakommunikációs eszközökkel egészíti ki.
- ✓ Használja az udvariassági formulákat, figyelmesen végig hallgatja társait és pedagógusait.
- ✓ Szívesen és örömmel kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- ✓ Felismeri az ok-okozati viszonyok sorrendjét.
- ✓ Kialakulnak az iskolai tanuláshoz szükséges képességei (pl: szándékos figyelem, feladattudat).
- ✓ A differenciált bánásmódnak köszönhetően eljut saját értelmi képességeinek és készségeinek legmagasabb szintjére.
- ✓ A felmerülő nehézségeket és problémákat képes megoldani, azokra megoldási stratégiákat alkalmaz.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Céljaink elérése érdekében az óvodánk környezeti hatásainak is támogatónak kell lennie. Pedagógus közösségünk az alábbiakat azonosította:

- tárgyi környezet (udvar, épület),
- személyi környezet,
- társadalmi környezet,
- a program megvalósítását szolgáló eszközök.

Az óvodai környezet kialakításának elvei:

- Fontosnak tartjuk, hogy olyan bútorzataink legyenek, amelyek igazodnak a gyermekek méretéhez, kényelmesen tudják alakítani tevékenységeik közben, színvilága, esztétikája barátságot, gyermekközpontúságot sugalljon. A gyermekek környezetében az eszközöket nyílt polcokon, elérhető magasságban helyezzük el. Minden eszköznek állandó helyen van, ez segíti a gyermeket az eligazodásban, tájékozódásban, és abban, hogy cselekedetei is rendezettek legyenek. Elvárjuk, hogy az eszközöket mindig tegyék a helyükre. Arra törekszünk, hogy a rend nem egy külső személy figyelmeztetésére fenntartott állapot, hanem a gyermekben fokozatosan kialakuló igény legyen. Fontos elv, hogy a környezet ne legyen zavaró, zaklatott, legyen könnyű a tájékozódás, a rend fenntartása.
- A csoportszobák jól felszereltek; sok fejlesztő eszköz és játékeszköz van, illetve más tevékenységek eszközei is megtalálhatóak (barkácsolás, rajzolás, vizuális tevékenységek eszközei, stb), amelyek a gyermekek sokoldalú fejlesztését szolgálják. Eszközkészletünk nemcsak vásárlás során beszerzettekre korlátozódik, pedagógusaink kreativitásának, elhivatottságának - egy-egy projekt megvalósításához, kognitív képességek fejlesztéséhez, stb – saját készítésű eszközök is színesítik a mindennapok tevékenységeit.
- Évente történik a teljes környezetre vonatkozó balesetvédelmi szemle, és az ennek nyomán elvégzett balesetveszély elhárítása. Ezen túlmenően valamennyi munkatárs felelős a saját munkaterületére vonatkozó biztonságvédelmi elő-írások betartására, az esetleg felmerülő veszélyek súlyától függően az elhárításra, vagy a veszély jelzésére az óvodavezető felé.

4.1 Személyi feltételeink

A személyi környezetünket elsősorban az óvodapedagógusaink, a pedagógiai munkát segítők és az egyéb külső szakemberek alkotják.

Az óvodai nevelőmunka eredményességét befolyásolja az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége és belső emberi tulajdonságai: kommunikációs képességük, kapcsolatteremtő készségük, nyitottságuk, empátiájuk, érzékenységük és együttműködő képességük.

Minden óvodapedagógusunk a törvény által előírt pedagógiai szakképzettséggel rendelkezik, a dajkáink közül egy fő szakképzett. Pedagógiai asszisztensünk pedagógus végzettségű. Támogatjuk a képzéseket, önképzéseket, továbbképzéseket, amelyeknek tapasztalatait egymással megosztjuk.

A jövőben olyan továbbképzési igényeket támogatunk, amelyek a projektszemléletű nevelési programunk tökéletesebb megvalósítását segítik elő.

Külső szakembereink:

- logopédus
- fejlesztő pedagógus,

akik speciális esetekben nyújtanak segítséget a gyermekeknek, az óvónőknek és a szülőknek.

4.2 Tárgyi feltételeink

Csoportszobák

A csoportszobáink berendezései a gyermekek biztonságát, egészségének óvását és mozgásterének biztosítását szolgálják. A tárgyak, bútorok a gyermekek méreteinek megfelelően könnyen mozgíthatóak.

Bútoraink praktikusak, esztétikusak, színei harmonizálnak a szoba berendezésével. Elhelyezésüket a tevékenységekhez igazítjuk, ha kell, átrendezzük.

Játékhoz kisebb, szeparált tereket alakítunk ki, mozgáshoz a nyugalmasabb tevékenységektől elválasztott, nagyobb teret alakítunk ki. A falakra vidám, hangulatos életképeket festettünk, Ablakainkra világos színű rolót, vagy sötétítőfüggönyöket helyeztünk.

Törekszünk az ízléses, megfelelő mennyiségű dekorációra a folyosókon és az öltözőkben is, amelyeket összehangolunk az évszakokkal, aktuális ünnepekkel, projektekkel.

A gyermekek alkotásait esztétikus farácsokra helyezzük, így a szülők is gyönyörködhetnek gyermekeik munkáiban.

Öltözők

A gyermekek ruházataikat esztétikus polcokban, jelükkel ellátott színes tárolódobozokban helyezhetik el. A folyosón jelükkel ellátott fogason tárolják vászonzsákban elhelyezett tornafelszerelésüket. Higiéniai szempontok alapján külön kérünk tornához, és külön a csoportszobába cipőt.

Az öltözőket az adott évszaknak megfelelően esztétikusan, a csoport igényeinek megfelelően, hangulati elemekkel és gyermeki munkákkal látjuk el. Itt kapott helyet a faliújság is, amelyre az aktuális heti étlapot, heti tevékenységeket és azok tartalmát helyezük el a szülők tájékoztatására.

Mosdó

Különálló mosdóhelyiségek kerültek kialakításra mindhárom csoport részére, amelyekben megfelelő mennyiségű kis WC és mosdó áll a gyermekek rendelkezésére.

Mindegyik mosdónkban biztosított:

- ✓ A gyermekek törölközői jellel ellátott tartón vannak felfüggesztve.
- ✓ A fésűk gyermekenként a megfelelő jelhez elhelyezve, fogmosó felszerelés, pohár, fogkefe, gyermekenként jellel ellátva.
- ✓ Felnőtt törölköző külön biztosított.
- ✓ Folyamatos a toalettpapír ellátás minden WC-hez.
- ✓ Folyékony szappan minden mosdókagylóhoz.
- ✓ Csoportonkénti körömkefe biztosított.
- ✓ Mindegyik mosdó felett tükör került elhelyezésre.

A gyermekek tisztálkodását folyamatosan, zökkenőmentesen tudjuk megoldani, a torlódások elkerülése érdekében csoportonkénti időeltolással.

Udvar

Az óvoda udvara a gyermekek szabadban végzett tevékenységét, mozgását, szabad levegőzését, napfürdőzését szolgálja. Biztosítjuk az árnyékos (színes napvitorlák segítségével) és a napos udvarrészeket, a testnevelés foglalkozásokhoz az egyenletes területeket, amely műfűvel borított.

Homokozók, mászóakák, udvari sportszerek, babaház biztosítják a gyermekek udvari, tevékenységéhez a megfelelő színteret. Sáros időben is biztosított a levegőzés, mivel az udvarunk egy része műfüves, a másik része pedig gyöngykavics terítéses. A gyermekek számára biztosítjuk a nyári időszakban a kint tartózkodás, pancsolás feltételeit (kismedence, párapapu), tekintettel az aktuális hőség- és uv riasztásra.

Tornaszoba

Tornaszobánk jól felszerelt, megfelelő mennyiségű, minőségű kis- és nagymozgást fejlesztő eszköz áll rendelkezésre. Minden eszközzel rendelkezünk, amelyet a vonatkozó rendelet előír. Ebben a helyiségben zajlik a gyermekekkel a fejlesztő foglalkozás (pl. TSMT, stb.) megfelelő órarend kialakításával.

Egyéb helyiségeink

Melegítő konyhánk berendezése korszerű, esztétikus és célszerű bútorokban vannak elhelyezve a kulturált étkezéshez szükséges tárgyak, eszközök. Higiéniai szempontból biztosított a kész étel szakszerű átvétele, tárolása, tálalása.

Az épület további helyiségei: *iroda*, amely biztosítja a szülők fogadásának lehetőségét is, valamint raktárak, felnőtt öltöző.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

Óvodai csoportjaink szervezése

Csoportjaink szervezésénél figyelembe kell vennünk az engedélyezett csoportlétszámokat (20-20-16 fő), valamint az aktuális nevelési év gyermeklétszámát és életkori összetételét. Mindezek függvényében döntünk, hogy vegyes, vagy homogén csoportokat szervezésére van lehetőségünk.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy óvodánkba járó gyermekeink megtalálják az érzelmi biztonságot saját közösségükben.

Az óvodában zajló különböző tevékenységek során a gyerekek erkölcsi, esztétikai értékrendszere alakul, s teljes személyiségük fejlődik.

Fontos, hogy elfogadják társaikat akkor is, ha a többiekétől eltérő a viselkedésük, nemzetiségük, kultúrájuk.

Értékeljük az őket körülvevő szűkebb-tágabb környezetet, segítségünkkel fedezzék fel a annak szépségét, fenntarthatóságát, a kulturális értékeket, hagyományainkat. A kultúra, a hagyományok megismerése a nemzeti érzés alapjait teremti meg a gyerekekben, erősíti a közösségi érzést, a más kultúrák iránti tiszteletet.

A tevékenységek időkeretei

Pedagógiai céljaink megvalósításának érdekében tudatosan tervezzük, szervezzük a gyerekek tevékenységeit. **A napirendben** rögzítjük az egyes tevékenységek időrendjét és időkereteit, amelybe minden gyermek sajátos életritmusa belefér párhuzamos tevékenységek biztosításával.

A napirendet mindegyik csoportunk a saját életritmusához, szokásaihoz igazítja, nagy hangsúlyt fektetve a gyermekcsoport életkori igényeire, a szülői szokásokra.

Minden nevelési évben két ciklusban tervezzük: szeptember 1-től a következő év május 31-ig és június 1-től augusztus 31-ig.

Javasolt napirend:

- ✓ 7:30 - 11:40 Gyerekek fogadása, folyamatos reggeli, szabad játék, testápolás.
Projektben megvalósuló tevékenységek: Verselés – mesélés; ének-zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás-festés-mintázás, kézimunka; mozgás; külső világ tevékeny megismerése; munka jellegű tevékenységek; tevékenységekben megvalósuló tanulás.
Udvari játék, séta, levegőzés, kirándulás.
- ✓ 11:40 – 12:30 testápolás, munka jellegű tevékenységek (naposság), étkezés.
- ✓ 12:30 – 14:45 pihenő idő: alvás/pihenés mesével, zenével.

- ✓ 14:45 – 17:00 Ébredés, testápolási tevékenységek, uzsonna
Szabad játéktevékenység a csoportszobákban, udvaron
Fakultatív tevékenységek
Részképesség fejlesztés, egyéni, vagy mikrocsoportos formában.

A heti rendünk a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportjainkban, lehetőséget nyújt szokásrendszerünk segítségével az óvodás gyermekek mindennapi életének megszervezéséhez.

A projektszemléletű nevelés során az óvodapedagógus nem alakít ki állandó napirendet, minden megtervezett projekthez a gyermekekkel közösen állítják össze a hét napjaira a főbb tevékenységeket. *Természetesen a környezeti adottságokra figyelemmel adjuk meg kínálatunkat, szándéktervünket.*

A hetirend kialakításának szempontjai:

- Minden nap lehetőséget biztosítunk az éneklésre, vizuális tevékenységekre, verselésre, mesélésre, a külső világ tevékeny megismerésére mikrocsoportban, mindezt kötetlen formában.
- A szabad játék szerepét elsődlegesnek tartjuk, ezért elegendő időt biztosítunk az elmélyült, nyugodt játékhoz.
- A különböző tevékenységeket a komplexitás figyelembevételével szervezzük meg.
- A hetirendben állandó helye van a szervezett mozgásos tevékenységnek hetente egy alkalommal (tornaszobában). Napi rendszerességgel mozgásos játékokat szervezünk.
- A tevékenységek megszervezésénél törekszünk a tervszerűség, a folyamatosság, a rugalmasság, mint szempontok betartására.

4.4 A nevelés tervezésének dokumentumai

A gyermekek óvodában töltött idejét tudatosan, életkori és egyéni szükségletek figyelembevételével tervezzük.

Feladatunk, hogy minden gyermeket az adottságainak és egyéni képességeinek megfelelően az optimális fejlettségi szintre eljuttassuk. A gyermek fejlettségi szintjének megismerése után *a fokozatosság és tervszerűség* elvei alapján érjük el.

Az életkori jellemzők és a gyermekek egyéni fejlettségbeli eltéréseire alapozva - a szabadjátékot kivéve – ajánljuk fel a tevékenységeket (differenciálás). Fontos, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődéséről, fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot a differenciálás megtervezéséhez.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést projektekben tervezzük. A projekteket tevékenységekre lebontva a csoportnaplóban rögzítjük.

Az óvónő által felajánlott tevékenységek szervezeti keretei

- **Választható tevékenységek:** a szabad játék keretein belül, annak zavarása nélkül, spontán helyzetből, gyermeki kezdeményezésekből vagy felajánlással, indirekt módon történik a tevékenységek célirányos fejlesztése.
Az óvónő több tevékenységközpontban ajánl fel lehetőségeket, amelyekből választhatnak a gyerekek. A tevékenység befejezését követően érdeklődésüknek megfelelően váltanak.
- A mozgásfejlesztés minden korcsoportban kötelező az egyéni képességek figyelembevételével.
- **A felajánlott tevékenységek formái:** A gyermekek a tevékenységeket átgondolt felajánlásaink alapján saját, döntésüknek megfelelően egyénileg vagy mikrocsoportban végzik. A mikrocsoportos kooperáció lehetőségei a gyermekek szocializációjának minőségétől is függenek, valamint az életkori jellemzők, az egyéni fejlettség, és a tevékenységek jellege befolyásolja azokat.

A tervezés dokumentumai

Pedagógiai program:

- 5 évre szóló,
- nevelőtestület készíti el,
- tartalma: pedagógiai stratégia, célok feladatok, nevelési tartalmak, fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.

Munkaterv:

- egy nevelési évre készül,
- éves pedagógiai munka konkrét cél- és feladatrendszerre,
- óvodavezető készíti.

Projekt tervek:

- egy nevelési évre készül,
- tartalma: projekt tevékenységek témákra, tartalmakra, tevékenységekre bontva,
- óvodapedagógusok készítik saját gyermekközösségükre,
- csoportnapló tartalmazza.

Nevelési tervek:

- fél évre készítjük,
- tartalma: egészséges életmódra nevelés, gondozás, mindennapi élet feladatai, társas kapcsolatok, érzelmi nevelés, munka, játék,
- óvodapedagógusok készítik csoportjukra vonatkozóan,
- csoportnapló tartalmazza.

Szervezési feladatok tervezése:

- projektek szerint,
- tartalma: a tevékenységekhez, projektekhez kapcsolódó programok, ünnepekkel kapcsolatos teendők, eszközök készítése, biztosítása, aktuális feladatok,
- készíti: valamennyi óvodapedagógus csoportjukra vonatkozóan,
- csoportnapló tartalmazza.

Tevékenységek tervezése:

- projektek szerint,
- tartalma: tevékenységforma, tevékenység tartalma, feladat, módszer, eszköz, munkaforma
- készíti: valamennyi óvodapedagógus csoportjukra vonatkozóan,
- csoportnapló tartalmazza.

A tanulás tervezésének éves elosztása

Az óvodát megkezdő 2,5 - 3 éveseknek, valamint a további korcsoportoknak szeptember 1 – május 31. napjáig projekteket tervezünk. Június 1 – augusztus 31. közötti időszakban nyári tevékenység terveket (projektet) készítünk, szervezünk.

4.5 Az óvoda kapcsolatai

4.5.1. A család

Nevelőmunkánkat a családi nevelésre építjük. Nem helyettesíthetjük, csak kiegészíthetjük azt. A kapcsolat kialakításában a kezdeményező szerepet az óvoda valamennyi pedagógusa vállalja, hiszen tudjuk, hogy a szülők számítanak gyermekismeretünkre, empátiánkra, szakmai tudásunkra. *A harmonikus együttműködés a gyerekek kiegyensúlyozott fejlődésének feltétele.*

Alapelveink:

- Elismerjük és tiszteletben tartjuk a családi nevelés elsődlegességét, egyenrangú partneri kapcsolat kialakítására törekszünk.
- A családok életvitelét és nevelési módszereit előítéletmentesen fogadjuk.
- Minden családdal igyekszünk megtalálni az együttműködéshez szükséges megértő, egyéni hangvételt.
- Azt valljuk, hogy a nevelési problémák okainak feltárása csak az első lépés, az igazi feladat a szülők és a gyerekek számára egyaránt megnyugtató megoldás keresése, megtalálása.
- A gyerekekről adott tájékoztatásunk tapintatos, ugyanakkor reális.

Célunk:

- A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával erősítjük a jó partneri viszonyt,
- elismerjük a család elsődlegességét,
- kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó, toleráns, tapintatos magatartás.

Együttműködésünk formái:

- *Szülői értekezletek, megbeszélések*

A gyerekek fejlődését elősegítő év eleji szülői értekezlet a tervekről, a házirend ismertetéséről, szervezési feladatokról ad tájékoztatást. A gyerekek fejlődésének, képességeinek alakulásáról folyamatosan tájékoztatást adunk.

- *Fogadóóra*

Előre egyeztetett időpontban, akár a szülő, akár az óvodapedagógus kezdeményezésére, attól függően, hogy hol jelentkezik vagy hol erőteljesebb a probléma a gyermek fejlődésével kapcsolatban.

- *Munkadélutánok*

Az ünnepi előkészületeknek az a formája, amikor a gyerekek, szülők, óvodai dolgozók közösen készülődnek egy-egy ünnepre.

- *Közös rendezvények*

Olyan események, ahol a szülők, gyerekek, pedagógusok, dajkák együttléte jó alkalmat kínál pedagógiai tartalmú beszélgetésekre (csoportok által alkalmanként szervezett kirándulások, ünnepek, közösen eltöltött ismerkedős-beszélgetős délutánok).

- *A szülői vélemények kérdőíves felmérése*

Konkrét vagy általános kérdések óvodánkkal, vagy az óvodai étellel kapcsolatos szülői tapasztalatainkról, hatásairól, ötletek, javaslatok.

- *Szülők Szervezet*

A szülői vélemények közvetítésének fóruma.

Feladataink:

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése, a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családközeli megoldásainak keresése, az intervenciók gyakorlat érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása.

- A családi nevelés esetleges hiányosságaiból fakadó hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való tapintatos közelítés, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer megismertetése, elfogadtatása.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás nyílt kommunikáció során.
- A családok kultúrájának megismerése.

4.5.2. Óvoda- bölcsőde

Az óvodánk mellett a Fenntartónk két családi bölcsődei csoport működését is biztosítja. Együttműködésünk példaértékű, az intézmények között szoros kapcsolat van, kölcsönös információval látják el egymást a kollégák. *Ez két szempontból is fontos. Egyrészt*, mert így már a korai kisgyermekkortól megismerjük a gyermek fejlődését, a családi háttérrel is tájékozódhatunk. A kisgyermeknevelők nagyon fontos információkat adnak az óvodapedagógusnak a gyermek szokásairól, fejlődéséről, így megkönnyítve az óvodai élet megkezdését. *Másrészt*, a pedagógusaink és kisgyermeknevelőink között szakmai párbeszéd alakul ki, melyből mindkét fél profitál (szakmai tudásmegosztás).

4.5.3. Iskola

A szűkebb és tágabb környezetünkben lévő iskolákkal kapcsolatot tartunk, vezetőiket ismerjük. Iskola választás előtt bemutatkozásra hívjuk őket, az érintett szülőknek tájékoztatóikat elküldjük, a beiratkozásra szóló felhívásaikat közzé tesszük.

4.5.4. Újpesti Szakszolgálat

A szakszolgálattal, annak vezetőjével jó kapcsolatot ápolunk. Évente szűrik óvodásaink beszédértését, beszédfejlődését.

4.5.5. Fenntartó

Kapcsolatunk egyrészt a közoktatási törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt problémamegoldó, támogató, segítő jellegű.

Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók.

4.5.6. Egyéb kapcsolatok

- óvodánkban állandó logopédiai, gyógy-és fejlesztőpedagógiai foglalkozások vannak

- a védőnői szolgálattal szoros kapcsolatot tartunk
- a Gyermekjóléti szolgálattal kapcsolatot tartunk, értekezleteiken, megbeszéléseiken részt veszünk, jelzőrendszeri szolgáltatásukra a családjaink szociokulturális háttere miatt nincs szükség
- a környező állami és magán óvodákat igyekszünk megismerni, jó kapcsolatot ápolni velük
- különböző közművelődési intézményeket látogatunk, jó kapcsolat ápolására törekszünk pl. könyvtár, múzeumok, István úti közösségi ház, Megyeri Klub stb.
- jó kapcsolatot ápolunk az Újpest Önkormányzattal, támogatásukkal valósulhatott meg óvodánk.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

„Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni.” (Maria Montessori)

5.1 Játék

A 3-7 éves gyermek legfőbb tevékenységi formája, amely az egész óvodai nevelést átszövi. A kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, ezáltal az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A valóságot tükrözi, áthatja a mindennapos tevékenységeket, a pszichikumot, a kreativitást, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában újra éli.

A játék az óvodás gyermek legfontosabb és semmivel nem helyettesíthető, legfejlesztőbb tevékenysége. Szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, amelynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

Integráló tevékenység, amelyet végigkísér a tanulás és a munka néhány jellemzője. A spontán tanulás színtere. Játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodnak a gyerekek, számtalan információt adnak önmagukról, belső világukról, kellemes és kellemetlen élményeikről.

Játék közben alakulnak társas kapcsolataik, gazdagodnak szociális érzelmeik, világról szerzett ismereteik.

A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is megmutatkozik. **Nem a tevékenységek játékosá tétele a cél, hanem a játékban rejlő fejlesztő hatások maximális kihasználása.**

A játékhoz megfelelő helyre és időre, egyszerűen alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő eszközökre, anyagokra, játékszerekre, élményszerzési lehetőségekre van szükség.

Az, hogy az óvónő milyen funkciót töltsön be játékidőben - csendes szemlélő, vagy aktív résztvevő - mindig maga a játékhelyzet dönti el.

Célunk:

- az egyéni vágyak, ötletek kibontakoztatása,
- kreativitásuk, szocializációjuk fejlesztése,
- érzelemviláguk gazdagítása,
- mozgásos aktivitásuk kielégítése a szabadban történő játékokhoz.

Játékfajták:

a) Gyakorló vagy funkciójáték

Játékszerekkel, különféle anyagokkal végzett gyermeki manipulációk.

Véletlen, mozgásból, cselekvésből fakadnak. Az újszerű cselekvések ismétlése, szerzett örömök miatt a gyermekek nehezen hagyják abba. E játék elsősorban a gyermekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére szolgál.

b) Építőjáték

A gyerekek különféle építőelemekből, konstrukciós játékokból építményeket, játékszereket, tárgyakat alkotnak. A spontán készült építményeket fokozatosan felváltja a bonyolultabb alkotások létrehozása, az elképzelt tárgy pontos megközelítése, a gyermekeknél megjelenik e játékfajta keretében is az eredményességre törekvés. Például előre eltervezik mit fognak készíteni. Az építőjáték produktumait a gyerekek felhasználják más játékfajtaánál.

c) Szerepjáték

A szerepjátékban vagy utánozó játékban a gyermekek a tapasztalataikat, eddigi ismereteiket, elképzeléseiket, hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A felvállalt szerepen - állatok és emberek is lehetnek - keresztül ábrázolják a valóságból számukra fontos mozzanatokat.

A gyermekek fejlődésük során egyre tökéletesebben utánozzák, valósítják meg játékukban az őket körülvevő közvetlen és közvetett környezetükben élő emberek munkáját, emberi magatartását. E játék segíti a legjobban az emberek közötti társas kapcsolatok fejlődését, az alá - fölérendelt szerep elfogadását.

d) Dramatikus játék

A gyermekek elsősorban irodalmi élményeiknek szabadon választott, kötetlen formában történő feldolgozása a dramatikus játék. A mesék hőseinek - a saját elgondolásuknak megfelelően - vagy a szerepben ábrázolt személynek a tipikus vonásait reprodukálják. A dramatikus játék segíthet az emberi kapcsolatok formálásában, a helyes viselkedési minták elsajátításában, negatív élmények feldolgozásában.

Ezek elsősorban, óvónői kezdeményezésre történnek. A gyermekek spontán vesznek részt benne. Így észrevétlenül segítheti viselkedésük alakulását is.

A dramatikus játék fejlődésében fokozatosan előtérbe kerül a szerep minél tökéletesebb eljátszására törekvés.

e) Mozgásos játék

A mozgásos játékok felölelik a gyermek természetes mozgásának minden formáját és ezek kombinációját. A gyermekek általános fizikai fejlődéséhez szükséges mozgásingerek biztosítását szolgálják.

E játékban a gyermekek rendszerint közös erőfeszítéssel, kölcsönös együttműködéssel, változó helyzetekből adódó lehetőségek kihasználásával vesznek részt.

A különféle eszközökkel egyedül vagy társakkal végzett játékok (rollerozás, futóbiciklizés, labdázás, stb.) elsősorban a gyermekek mozgásfejlődését, téri tájékozódását segítik.

A mozgásos játékok tartalmának gazdagsága, a feladatok változatossága, és életszerűsége, a mozgások széles skálája, intenzitása és szellemi fejlesztő hatása miatt fontos az óvodai nevelésben.

f) Szabályjátékok

A szabályjátékok az alkotó játékok fejlődése kapcsán alakulnak ki. Tartalmában nem a művelet, a szerep a rögzített, hanem a szabály és a feladat. *Feltétele a játékfeladat fokozott tudatosítása és kiemelése, továbbá a játékszabályok érvényesítése.* A szabályok betartása morális magatartási követelményeket visz be a gyermekek tevékenységébe.

Feladataink:

- Jó napirend kialakítása, amellyel biztosítjuk a szabad játék érvényesülését, a zavartalan játékidőt, a megfelelő csoportlétkört.
- A gyermekek számára a fejlettségüknek megfelelő játékeszközök biztosítása.
- A gyermeki fantáziát segítő anyagok, eszköz élményszerző lehetőségek álljanak a gyermekek rendelkezésére. A játékeszközök folyamatos bővítése és fejlesztése.
- A szabad játékokhoz megfelelő hely, egyszerű, alakítható, gyermeki fantáziát kibontakoztató anyagok, eszközök, játékszerek biztosítása, melyek lehetőséget adnak a különböző játékfajtákhoz.

- Az óvodapedagógus tudatos irányító, segítő jelenléte mindig a játszóknak igényeihez igazodjon: szükség szerint támogató, inspiráló, együttjátsszó.
- Az óvónő szituáció érzékenysége, segítse elő a különböző fejlettségű és képességű gyermekek együttjátsszását, a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ Játékukban kitartóak, képesek több napon át egy játéktémában együttesen részt venni, kialakul a kreatív együttműködés készsége.
- ✓ Képesek különböző szerepeket kitalálni, azokat megformálni, elosztani (alá-felé rendelt szerep vállalása.)
- ✓ Játékuk témájukban, tartalmukban gazdag, színes, elmélyült.
- ✓ Ismert meséket dramatizálnak, báboznak.
- ✓ Önállóan kezdeményeznek szabályjátékokat, a szabályokat elfogadják, betartják és betartatják - képesek bonyolult építmények létrehozására, kreatívak.
- ✓ Szóbeli kifejezőképességük gazdag, kulturált és érthető.
- ✓ Társas viselkedésükben megjelennek a kulturált viselkedési szabályok.
- ✓ A tevékenységek közben egymásra figyelnek, a játékeszközökre és az alkotásokra is vigyáznak.
- ✓ Játékukban megjelenik az érzelmi megnyilvánulás, megnyilvánulnak és kialakulnak baráti kapcsolataik, elfogadják a viselkedési szabályokat.
- ✓ Igényükké válik a szellemi erőfeszítést feltételező, szabályokat betartó, ügyességet, együttműködési igénylő játékfajták játszása.
- ✓ Játék közben természetes beszédmodorban, egymást meghallgatva beszélnek.
- ✓ Élményeiket, tapasztalataikat a játékba ágyazva megélik.

5.2 Verselés, mesélés

„A mese nem elvezet a valóságtól, mint sokan gondolják, hanem odavezet hozzá, mélyre vezet a lelki valóság tartalmaiban, legyen szó szeretetről és gyűlöletről, a fent emlegetett életről és halálról, jóról és rosszról, küzdelemről.” (Vekerdy Tamás)

A verselés és mesélés meghatározó élményt jelent a gyermekek számára: érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésüknek és fejlesztésüknek egyik legfőbb segítője. Az irodalmi nevelés az anyanyelvi nevelés egy része, ezért **kiemelten fontos, hogy nyelvileg tiszta és esztétikailag értékes mondókákat, nyelvtörőket és meséket halljanak** óvodásaink. Az igényes

nyelvművelés érdekében mind **a népi, a klasszikus és kortárs szerzőktől, valamint magyar és idegen nyelvű gyermekirodalmi művek közül válogatunk a nevelési év során.** A projektszemléletű pedagógiai program bevezetésével az anyanyelvi nevelés, a spontán mondókázás és verselés az egész nap folyamán rendelkezésünkre áll. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek egyéni ötleteiket és kezdeményezéseiket figyelembe vegyük, mindezeknek teret és időt adjunk.

A mesemondás vagy akár a bábozás és dramatizálás feltárja a gyermek előtt környezetének és benső világának érzelmi viszonyát. A mese a helyes és az elfogadható viselkedésmintákat közvetíti a kisgyermeknek, az életről és az életre tanít. **Fontos szempont, hogy az irodalmi anyag illeszkedjen a gyermekcsoport életkorához, életkori sajátosságaihoz.**

Fontosnak tartjuk a gyermek saját vers- és mesealkotását, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálását, mely az önkifejezés egyik eszköze lehet.

Célunk:

A mesék és versek világának feltárásával a gyermekek érzelmvilágának gazdagítása és fejlesztése, a gyermekek önbizalmának és énképének erősítése. A kisgyermek szorongásainak feloldása és lelki nyugalmuk, békéjük elősegítése. Érzelmi, értelmi és esztétikai fejlődésük elősegítése, valamint erkölcsi világuk formálása. Belső képi világuk gazdagítása, fantáziájuk és kreativitásuk fejlesztése.

Feladatunk:

- Lehetőség biztosítása a spontán mondókázásra, verselésre és mesézésre.
- Életkorhoz és érdeklődéshez igazodó, változatos irodalmi anyag összegyűjtése.
- Élményközpontúság: az irodalmi élmény befogadásának megalapozása.
- Nyelvi képességek és készségek fejlesztése, szókincsük bővítése.
- Segítjük az önkifejezést és önmegvalósítást, biztatjuk a saját vers- és mesealkotásra.
- Lehetőséget adni más tevékenységek bevonódására (pl.: mozgás, dramatizálás, kézműveskedés).
- Könyvtárlátogatás minden nevelési év során.
- Megalapozni a könyvhöz fűződő pozitív érzelmi viszonyt (olvasóvá nevelés fontossága).
- Báb- és dramatikus játékokhoz tér-idő-eszköz hármasának biztosítása.
- Az anyanyelv megbecsülésére és szeretetére való nevelés.
- A spontán, utánzásra alapuló tanulás lehetőségének megteremtése.
- Önbizalmuk erősítése meseszerepek kiosztásával.

Tartalma:

- Mese: népmese, műmese, folytatásos mese (állatmesék, tündérmesék, tréfásmesék, rövid történetek gyerekekről, állatokról, verses-mesék, a mai életet ábrázoló).
- Vers: évszak hangulatát kifejező, ünnepek köszöntését szolgáló, állatokról szóló, tréfás, humoros hangulatú.
- Mondókák: népi mondókák, névcsőfolók, kiolvasók, találós kérdések, hagyományápolás
- Nyelvtörők
- Dramatizálás, bábozás.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek szívesen hallgatnak meséket és verseket, belső igényükké válik.
- ✓ Előszeretettel ismételtetik a ritmikus szövegeket, mondókákat és versikéket.
- ✓ Képesek lesznek a spontán mesélésre.
- ✓ Ismernek különböző találós kérdéseket, nyelvtörőket és közmondásokat.
- ✓ Önállóan mondanak verset.
- ✓ Szívesen használnak eszközöket és bábokat, élnek a dramatizálás lehetőségeivel.
- ✓ Szándékos figyelmük fejlett, életkoruknak és egyéni fejlettségüknek köszönhetően képesek a hosszantartó összpontosításra.
- ✓ Képesek magukat kifejezni, ok-okozati összefüggéseket elmondani.
- ✓ Képesek erkölcsi ítéletek meghozatalára, kiigazodnak az érzelmek világában.

5.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Azért a legfontosabb a zenei nevelés, mivel a ritmus és összhang merül alá leginkább a lélek mélyébe, és a legerősebben ragadja meg azt.” (Platon)

Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés, örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységeink során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, összefonódását, a közös éneklés, tánc, játék örömet. A népdalok

éneklésével, hallgatásával, a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerésével, a továbbélést segítjük. Megalapozzuk a zenei anyanyelv kialakulását, amelynek során az óvodai énekzenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása lehetővé válik.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak gyermekeink zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuknak alakításában.

A zenehallgatási anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyerekek igényeit, esetleges hovatartozását.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, a zenélés a gyermekeink mindennapi tevékenységének részévé válik.

Célunk:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, a gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának fejlesztése.
- A gyermekek eljuttatása minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- Az élményt nyújtó ének-zenei tevékenység során a gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit.
- A közös énekléssel, mondókázással fegyelmezettségük, kitartásuk, szabálytudatuk erősítése.

Zenei képességének fejlesztése

a) Éneklési készség

Megfelelő dalok választásával (a hangterjedelem bővülése egyenesen arányos a gyermekek korával), sokszori ismétlésével fejlesztjük hallásukat, segítjük szép, tiszta éneklésüket.

Emellett fontos a gyermekhang ápolása. Középerős, könnyed, lágy éneklésre, jó artikulációra, szép szövegkiejtésre készítjük őket.

b) Zenei hallás

Fejlesztése az aktív éneklésre épül. A fejlett hallás visszahat a tiszta éneklésre. Elsősorban a hallható hangok világát kell fejlesztenünk (beszédhangok, zajok, zörejek, a természetben, környezetünkben hallható hangok).

Területei:

- hangmagasság iránti érzék fejlesztése: magas-mély hang különbségének érzékeltetése,
- dinamikai érzék fejlesztése: halk-hangos különbségének érzékeltetése,
- hangszínek felismerése,
- belső hallás fejlesztése (dallamfelismerés, dallambújtatás).

c) Ritmusérzék

Az állandó, kellemes zenei tevékenység útján fejlődik (dallal, mondókával, dalosjátékkal, gyermekhangszerekkel). Játékos mozgással ösztönösen fejleszthető ritmusérzékük.

Területei:

- egyenletes lüktetés,
- mondókák, dalok ritmusa,
- egyenletes lüktetés-ritmus összekapcsolása,
- tempóérzékelés (gyors-lassú),
- mozgáskultúra-tánc (játékos mozdulatok).

d) Zenei formaérzék

- motívumhangsúly kiemelése,
- dallammotívum (kérdés-felelet játék),
- ritmusmotívum.

e) Zenei alkotókészség

Számtalan tapasztalás, zenei emlékkép előzi meg. Óvodapedagógusi példával felkelthető a gyermeki utánzásvágy, így ösztönözhető saját alkotásra (például különböző dallamra, ritmusra improvizálunk szöveget, hangot, mozdulatokat).

f) Zene hallgatására nevelés

A gyermekeket a zene figyelmes hallgatására neveljük és a zenei anyag igényes kiválasztásával felkeltjük a zene iránti érdeklődésüket (pedagógusi és zenei előadások, koncertek, IKT eszközök alkalmazásával zeneművek hallgatása).

Feladatunk:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése, a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése.
- Olyan minta közvetítése, amely fejleszti a zenei alkotókedvet, elősegíti a gyermek személyiségfejlődését, zenei képességeinek kibontakoztatását.

- Ismerje az óvodapedagógus a hagyományokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, más népek dalait.
- Eszközök, kellékek, hangszerek biztosítása, motivációhoz, gyakorláshoz.
- Felkészülten, megfelelő hangmagasságban énekeljünk, hangszerjátékunkkal színesítsük a mindennapjainkat.
- A gyermekek segítése az önálló feladatmegoldásban, élményszerzésben, a felnőtt minta spontán utánzásával válják mindennapi tevékenységgé az éneklés, zenélés.
- A gyermek fejlettségét, etnikai hovatartozását figyelembe véve differenciáltan határozzuk meg a zenei fejlesztési feladatokat.
- A gyermekek életkorisajátosságait, igényeiket, aktualitásokat figyelembe véve határozzuk meg a zenei anyagot, dalos játékokat.

Tartalma:

- Énekes játékok, dalok: népi játékok, körjátékok, népdalok, műdalok
  - kapcsolódjanak az évszakhoz, ünnepekhez
  - könnyen elsajátítható legyen
  - hangkészlete alkalmazkodjon a gyermekek életkorához, fejlettségéhez
  - pozitív érzelmet közvetítsen
  - érzelmileg is rá tudjanak hangolódni a gyerekek.
- Mondókák: népi mondókák, névcsúfolók, kiolvasók ...
- Zenehallgatás: a zenei tevékenységhez igazodó népdalok, műdalok, zenedarabok, előadása/hallgatása Ikt eszköz segítségével.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ Biztonsággal énekelnek gyerekdalokat, egyszerű dallammotívumokat tisztán visszaénekelnek önállóan és csoportosan is. Ismerik a mondókákat, énekeket, tisztán, szép szövegkiejtéssel.
- ✓ Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak énekelni magasan és mélyen, kezükkel mutatják.
- ✓ Ismerik a halk, hangos közötti különbséget, tudnak halkan és hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- ✓ Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról. A hangszíneket megkülönböztetik.
- ✓ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. (a különbséget kifejezik cselekvéssel, énekléssel, mozgással). A tempó a természetes járásuknak megfelelő.
- ✓ A dalok, mondókák ritmusát - belső hallás alapján éneklés nélkül is - összekapcsolják. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- ✓ Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat. (tempókülönbséget más fogalom párokkal is összekapcsolják, magas-gyors)

- ✓ Egyöntetűen járnak körbe - kicsit oldalt fordított - testtartással, kézfogással. Egyszerű, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen formálják (dobbantás, koppantás, kifordulás)
- ✓ Képesek egyensúlyváltást kiváltó mozgásokra.
- ✓ Térformákat alakítanak az óvónő segítségével nélkül is.
- ✓ Ütőhangszereket használnak.
- ✓ Önállóan találják ki dalokat, játékokat.
- ✓ Érzékenyek a természet és a környezet hangjaira.
- ✓ Figyelmesen hallgatják a bemutatott élőzenét, a műzenei szemelvényeket és más népek dalait.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermek személyisége a legtöbb esetben spontán, indirekt módon nyilvánul meg a művészeteken keresztül. A gyermekekben természetesen él az önkifejezés vágya, nem akarnak szabályoknak, törvényeknek és elvárási rendszereknek megfelelni, alkotnak, mert alkotni jó. Az óvodai élet során megjelenik a rajzolás, festés, mintázás, plasztikai munka, építés, képalakítás, konstruálás, kézimunka egyaránt.

A művészeti tevékenységek megszervezése során a gyermekekkel közösen választjuk ki azokat, amelyekben ők szívesen részt vennének. A gyermekek egyéni fejlődését nyomon követjük és folyamatosan többféle választási lehetőséget kínálunk fel számukra, ahol mindegyik gyermek saját belső késztetéseihez mérten megtalálhatja a számára megfelelőt, ezáltal megvalósul az öndifferenciálás is.

A művészeti jellegű projektek esetében a megvalósult projekttema közzététele fontos szerepet kap, ugyanis a gyermekek ekkor munkájuk eredményében közösen gyönyörködhetnek, büszkén vállalhatják azt, amit közösen létrehoztak. Ezek lehetnek például: kiállítás rendezése, faliújság, előadás, táncház, dramatikus játék, stb.

Egy ilyen projekt során a gyermekek részt vesznek a folyamatban az első gondolat megszületésétől, az utolsó mozzanatig, éppen ezért sokkal inkább magukénak érzik az időközben elsajátított tudást, a tapasztalatokat és nem utolsósorban a produktumot. Mindeközben ismereteik, tapasztalataik gazdagodnak, formálódik a személyiségük, hiszen elismerésben részesülhetnek, másokat is tudnak bátorítani, buzdítani, közösen dolgozhatnak egy sikeres cél érdekében, fejlődik az esztétikai érzékük, kritikus látásmódot, szemléletet tanulhatnak, kifejezhetik esztétikai érzelmeiket, vitázhatnak, véleményt formálnak, alkothatnak és kísérletezhetnek.

Célunk:

A gyermekek élmény - fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér-forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük

alakítása, eszközhasználatuk fejlesztése, finommotorika fejlesztése, az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása, az alkotás örömeinek átélése.

Feladatunk:

- Előkészítés, koordinálás, szervezés mind az óvodán kívül és belül.
- Eszköz-és tevékenységfeltételek megteremtésének és biztosításának elősegítése a gyermek életkori sajátosságainak és fejlettségének figyelembe vételével.
- A gyermek előzetes tapasztalataira építő magatartás.
- A gyermekkel való együttműködés.
- Ösztönző, problémaszító, problémamegoldást előkészítő hozzáállás, gondolkodtató kérdéskultúra.
- A technikákkal való ismerkedés során fontos a fokozatosság elve.
- Változatos anyag használat biztosítása, lehetőségekhez mérten a természetes anyagok előtérbe helyezése.
- A szülővel való együttműködés elősegítése.
- A tevékenységbe integrált műveltségterületek kibontásának lehetőségének biztosítása.
- A témák megjelölésénél építünk a gyermek élményeire, tapasztalataira, fantáziájára, ötletgazdagságra.
- Önálló produktum létrehozására, alkotásra ösztönzés.

A projekttémához kapcsolódó produktumokat, kézi munkákat, elkészült alkotásokat a projekt lezárása után a gyerekek hazaviszik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ A gyerekek egyéni képességüknek megfelelően jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ✓ Biztonsággal használják az eszközöket, technikákat, egyéni színhasználatra képesek.
- ✓ Örömmel alkotnak egyedül és társaikkal.
- ✓ Értékelik saját és társaik műalkotásait.
- ✓ Közös játékaikhoz játékeszközöket, kellékeket készítenek.
- ✓ Szem-és kézmozgásuk összerendeződik.
- ✓ Emberábrázolásukban kialakulnak a részletek: végtagok, arc és ruházat jellemző jegyei.
- ✓ Tevékenységükben jelen van az élmény, emlékezet, fantázia.
- ✓ Esztétikai érzékenységük fejlett.
- ✓ Eszközöket tisztán és rendben tartják.
- ✓ Rácsodálkoznak a szép látványára és tudnak gyönyörködni.

5.5 Mozgás

Az óvodáskorú gyermekek legtermészetesebb megnyilatkozási formája a mozgás, amely jelentős szerepet tölt be fejlődésükben. Az óvodába kerülő egészséges gyermekek nagyon szeretnek mozogni, tevékenykedni. A számukra igazán érthető és feldolgozható információ az, amit megtapasztalhatnak a mozgás és tevékenység útján.

A mozgásos játékok fejlesztik a gyermek testi képességeit, állóképességét, hatnak a helyes testtartás kialakulására. A mozgás adta lehetőségek által gazdagodnak tapasztalataik, alakul testsémájuk, térbeli tájékozódásuk fejlődik. Hozzájárul az egészséges életvitel kialakulásához. A mozgásos tevékenységeknek fontos szerepe van a szocializáció alakulásában és sokrétűen hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

Célunk:

- mozgásigény kielégítése, mozgásos tapasztalatok bővítése
- örömmel vegyenek részt a mozgásos játékokban
- képességeikhez mértén rendelkezzenek fejlett mozgással
- képesek legyenek térben tájékozódni, ismerjék az irányokat
- ismert mozgásformákat képesek legyenek változó körülmények között is végrehajtani
- minden gyermek az egyéni képességének, ügyességének megfelelően bátran, gátlások nélkül mozogjon és találjon ki mozgásformákat
- szívesen, örömmel kezdeményezzenek önmaguknak, egymásnak egyszerű mozgásos játékokat, tudják őket irányítás nélkül játszani.

Feladatunk:

- biztosítjuk a megfelelő feltételeket: eszközök, tiszta környezet, friss levegő, változatos tornaeszközök
- megfelelő szokás- és szabályrendszer kialakítása, betartatása
- a tervezésnél és a gyakorlásnál a fokozatosság, a differenciálás és rendszeresség elvének szem előtt tartása
- elősegítjük a helyes testtartás kialakítását
- erősítjük a vázizomzatukat
- fejlesztjük a nagymozgásukat, finommozgásukat, egyensúlyérzéküket

- a gyerekeket fokozatosan terheljük
- változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra
- a gyerekek által kért mozgásformák, saját ötletek megvalósításának biztosítása, kreativitás fejlesztése
- kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- olyan játékos feladatok szervezése, melyek kihívást jelentenek a gyermekek számára, és amelyek az önálló szabad játékában is alkalmazhatóak
- a problémamegoldás erősítése a mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal
- a mozgásformák gyakorlásával a gyermekek öröm- és sikerélményhez juttatása
- a hibajavítás tapintatosan, a helyes mozgás megerősítésével
- fejlesztjük mozgáson keresztül szociális készségeiket
- séták, kirándulások szervezése a mozgásigény kielégítése érdekében.

A mozgásfejlesztés területei

a) Szabad mozgás

Szabad mozgás során a természetes mozgáskedv kielégítése a fő cél, amely során a gyerekek kötetlen formában, de mégis szervezeten játszhatnak a tudatos környezet kialakítás során (hely, eszköz).

b) Szervezett mozgásos tevékenység

Az óvodapedagógus által szervezett tevékenység, de nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Ez a testnevelés foglalkozás heti 1 alkalommal van minden csoportnak. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyerekek egyéni tempójuknak megfelelően végezzék, játszák a mozgásos feladatokat.

A testnevelés nem csak mozgásukat, testi erejüket fejleszti, hanem feladatmegoldóképességüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket. Segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, alkalmazkodó képességet, társra figyelmet. Közben erősödnek személyiség vonásaik: bátorságuk, fegyelmezettségük, kitartásuk, együttműködésük, egymás segítése.

Minden pedagógusunk arra törekszik, hogy az időjárást kihasználva minél többször szabad levegőn tornázhassanak a gyermekek.

Tudatos fejlesztéssel a 4-5 éveseknél a testsémafejlesztésből az oldaliság érzékeltetése kap szerepet. Mozdulásfejlesztésben az egyensúlygyakorlatok, a koordinációs fejlesztések és a

térmozgásos feladatok kerülnek előtérbe. Az 5-6-7 éveseknél kiemelt hangsúlyt kap a finommozgás, az észlelés, a mozgás közbeni alaklítás és formaállandóság fejlesztése is.

Tartalma: Kúszás, mászás, csúszás, gimnasztikai gyakorlatok, ugrás, játék, futás, dobás, labdagyakorlatok

c) Mindennapi testnevelés

A gyermekek napirendjébe minden napra beiktatjuk a mindennapos mozgást. Ez a mozgás megalapozza azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és szükséges. Frissíti őket, elősegíti mozgásfejlődésüket és testi képességüket. Erre jó lehetőséget kínál a csoportszoba, jó időjárás esetén az udvar, melynek időtartama a gyermekek fejlettségétől, életkorától függően 15-20 perc.

A mindennapos együtt mozgásba, sok mozgásos játékra ad lehetőséget, amelyek kiegészülnek gimnasztikai gyakorlatokkal. A rendszeres nevelőmunka hatására kialakulnak a legkedvesebb mozgásjátékok, amelyeket a gyerekek maguk is kezdeményeznek és meg is nevezik azokat.

d) Sportprogramok

A sporttevékenységek feladata, hogy szélesítse a gyermekek mozgáslehetőségeit az aktív és rendszeres mozgáshoz való szoktatásukat, valamint fejlessze mozgáskoordinációs képességüket. Fontos, hogy óvodáskor alatt minél több sportággal találkozzanak. Ez elősegíti az egészséges életvitel megalapozását, ösztönzi őket az újfajta mozgás kipróbálására, elsajátítására.

Az óvodásaink számára szervezünk síelést, korcsolyázást, lovaglást, úszást stb. Minden mozgásos feladatnál fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék a feladatokat. Mindenkit ösztönzünk és fejlettségi szintjének, képességének megfelelően pozitívan értékelünk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ szívesen mozog, ismeri és gyakorolja a különböző mozgásfajtákat
- ✓ kialakul finommozgása, nagymozgása fejletté válik
- ✓ mozgása összerendezett, egyensúlyérzéke megfelelő
- ✓ ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni
- ✓ képes az együtt játszásra, a versenyszabályokat elsajátítja és betartja
- ✓ képes társai eredményeinek elismerésére, megbecsülésére
- ✓ akarati tulajdonságai kialakulnak: bátorság, kitartás, küzdeni tudás, vereség elviselése
- ✓ képessé válnak a differenciált mozgásra
- ✓ cselekvőképességük gyors, a mozgásban kitartóak

- ✓ izomzatuk, csontrendszerük kellően megerősödött, teherbírásuk megfelelő
- ✓ megértik az egyszerű utasításokat.

5.6 A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai élet egészét áthatja a környezettel való ismerkedés, amely magába foglalja természeti-, emberi-, tárgyi világot, annak értékeit.

Az óvodai környezet kezdetben – bármennyire is elfogadó, szeretetteljes a pedagógiai szemlélet – gondot, problémát jelenthet a gyermek számára. Ezért nagyon fontos, hogy érzelmileg pozitívan hasson rá. Az érzelmi kötődés alapja a környezetismeret pedagógiai hatásai azzal, hogy általa a gyermek befogadó, elfogadó, kíváncsi, érdeklődő lesz.

Törekszünk arra, hogy élményközpontú oktatással alakítsuk a gyermekek viszonyát környezetükhöz. Ezzel igyekszünk megalapozni a harmonikus kapcsolatukat a környezetükkel, a környezetvédelem iránti igényüket, környezeti problémák iránti érzékenységüket. A környezet megóvására való nevelésen túl, a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is fontos szerepet kap, amely kiváló lehetőséget nyújt a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

A gyermekek élményeire, tapasztalataira, érdeklődésére, kíváncsiságára és megismerési vágyára támaszkodva ismertetjük meg őket a bennünket körülvevő környezeti, társadalmi világgal.

Az élethelyzetek, az élmények és bizonyos témakörök mindig természetes komplexitásukban kínálják számunkra a tennivalókat. A gyermekek aktív részvételére, érdeklődésére, ötleteire épülő témák feldolgozását a teljességre való törekvés jellemzi. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a többoldalú megtapasztalásra, érzékelésre, amelyek elősegítik majd az ismeretek elmélyülését.

A tevékenységek párhuzamos, egy időben történő felkínálása során a gyerekek élhetnek a szabad döntés lehetőségével, képességüknek, érdeklődésüknek megfelelően vehetnek részt bennük. Saját élményű, cselekvő tevékenységekben tudásuk, képességük birtokában egyéni módon sajátíthatják el az ismereteket az őket körülvevő valóságról.

Célunk:

- változatos, sokszínű tevékenységek során szerezzenek ismereteket, saját élményű tapasztalatokat a társadalmi és természeti környezetükről
- fejlesztjük intellektuális képességüket
- pozitívan viszonyuljanak az emberi, természeti, tárgyi környezetükhöz
- ismerjék és tiszteljék népünk hagyományait és kulturális értékeinket

- a természet szeretetére és védelmére való nevelés, környezettudatos magatartás kialakítása

Feladatunk:

- a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, érdeklődésére való építés
- segítjük a tapasztalatok feldolgozását, rendszerezését
- a gyerekeket megismertetjük a természet élő és élettelen anyagaival
- megfigyeléseket szervezünk természetes és épített környezetben
- otthonról hozott ismeretek beépítése
- összefüggések megláttatása tevékenységeken keresztül
- több érzékszervre ható tevékenységek biztosítása
- sokrétű ismeretszerzést szolgáló eszközök biztosítása (pl.: ismeretterjesztő könyvek, nagyítók, kerti szerszámok stb)
- óvodapedagógusi modell, mintaadás (pl. környezet iránti attitűd)
- cselekvésre készítő légkör kialakítása
- rugalmasság a tevékenységek megvalósítása során (pl. a gyermekek érdeklődését különösen felkeltő témák hosszabb ideig tartó feldolgozása)
- konkrét, mindennapi életből vett problémák behozatala
- önállóság fejlesztése
- lehetőség biztosítása az irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjére, az önálló véleményalkotásra, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok összegzésére

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek számára természetessé váljon a természet szeretete, környezetük óvása, környezetükért való tenni akarás. Különböző ismeretekhez segítjük őket a szabadban történő játékkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, kirándulásokkal.

Ezért ***a környezettudatos magatartás kialakulásáért/kialakításáért a következő területekkel kívánunk kiemelten foglalkozni:***

- környezetünk tisztasága, szennyezettsége; folyamatos megfigyelések, egyszerű vizsgálatok, kísérletek
- a víz megjelenési formái a természetben

- növények megfigyelése
- elemi ismeretek a növénygondozásról
- zöldségek és gyümölcsök szerepe az egészséges táplálkozásban
- környezet változásainak hatása a növények életére
- növények gondozása, ápolása
- az udvar és a közeli erdő növényeinek és állatainak vizsgálata
- közvetlen környezetben előforduló állatok megfigyelése
- a környezetben előforduló anyagok tulajdonságai (alak, szín, felület, alaktartás, illat, íz, hang stb.)
- a környezet változásainak hatása életünkre
- az ember szerepe a környezetben
- udvargondozás
- hulladékgyűjtés, hulladékkezelés

A külső világ tevékeny megismerése lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a családi kultúra értékeit, a szülőföld szeretetének alapjait, az emberek, hagyományok, szokások iránti szeretetet és védelmet. Koruknak megfelelően biztos ismeretekkel legyenek a családjukról, azok munkájáról, egymáshoz fűződő viszonyukról, együttélési tapasztalataikról. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, megértés, részvétel, együttérzés, az egymás problémái iránti érdeklődés. A nevelési terület tartalma tehát mindenre, a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed.

Tartalma:

a) társadalmi környezet:

- óvoda és környéke
- testünk
- közlekedés
- iskola
- család
- szakmák

b) természeti környezet

- évszakok

- állatok
- növények
- élő- és élettelen
- színek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ a gyermek szűkebb és tágabb környezetét megismeri és szereti
- ✓ tudja saját lakcímét, szülei nevét, szülei foglalkozását
- ✓ tisztában van születési helyével, idejével, életkorával
- ✓ ismeri a közlekedési eszközöket, elemi közlekedési szabályokat
- ✓ felismeri és megnevezi a színeket, azok sötét és világos változatait
- ✓ figyelemmel kíséri az évszakok váltakozását, annak hatását környezetünkre, jellegzetességeiket felismeri
- ✓ ismeri és gondozza környezetének növényeit
- ✓ az általa ismert állatokat csoportosítja, összehasonlítja, ismeri külső jegyeiket és hasznosságukat
- ✓ a természet szépségeit észreveszi, rácsodálkozik, védi életkorának megfelelően
- ✓ nem szemetel, tevékenységében megjelenik a környezettudatos magatartás elemei
- ✓ az ismert állatok, növények, tárgyak tulajdonságait, fel tudja sorolni
- ✓ a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják.
- ✓ ismerik a napokat és felismerik a napszakokat
- ✓ ismeri az alapvető viselkedési szabályokat, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Matematikai tapasztalatszerzés

A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják, ezeket visszük be a gyermek látókörébe.

A természetes, konkrét, cselekvésre épülő élethelyzetekben, a gyermekek sajátos, egyéni világában, játékaiban, személyes élményeiben, mindennapi tevékenységeiben is kihasználjuk a matematikai nevelés lehetőségeit.

Mindez lehetőséget teremt a környező valóság mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyainak megismerésére: közben alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemléletük.

A természet „csodáinak” gyűjtése, rendezése, építése alkalmat ad a gyakorlásra. A szabadon választható feladatok élményt jelentenek a gyermekek számára, ezzel is erősítve a csoport közösségét, miközben átélnek egyéni sikereket, feladatmegoldásokat. Segíti az önkormánytolt és a feladatvállalási kedvet. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. Építi a gyermek spontán érdeklődését és kíváncsiságát.

Célunk:

- tudjanak matematikai feladatokat önállóan megoldani
- ismerjenek fel egyszerű összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- fejlődjön tér, sík, mennyiségszemléletük
- pozitívan viszonyuljanak a matematikai tartalmú tevékenységekhez
- logikus gondolkodás megalapozása.

Feladatunk:

- a matematikai kíváncsiság kibontakoztatásának segítése, a gyermekek érdeklődésének felkeltése a környezet matematikai jelenségei iránt
- változatos, szabadon választható tevékenységeken keresztül történő matematikai tapasztalatszerzés biztosítása
- gazdag környezet teremtése, az adódó alkalmak kihasználása a valóság formáival, mennyiségi, téri viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre
- elegendő és sokszínű alkalom, lehetőség, idő, élmény és megfelelő hely az egyéni és csoportos felfedezésre, kísérletezésre, gyakorlásra
- konstruáló képességek fejlesztése, kreativitás, szabad alkotás fejlesztése
- annak elősegítése, hogy a gyermek több érzékszervét fejlesztve, cselekvő aktivitására építve képes legyen a problémamegoldó gondolkodásra
- megismerő képességek fejlesztése: érzékelés, észlelés, figyelem emlékezet stb.
- gondolkodási műveletek (pl. összehasonlítás, általánosítás, elvonatkoztatás, analízis - szintézis stb...) fejlesztése
- matematikai kifejezések tudatos alkalmazásával a gyermekek passzív és aktív szókincsének bővítése

Tartalma:

Számfogalom előkészítése, alapozása:

- halmazok létrehozása, összehasonlítása, számosságuk érzékelése, megnevezése
- halmazokkal végezhető műveletek: egyesítés, bontás, halmazok különbsége

Kiterjedések

- síkbeli kiterjedés
- térbeli kiterjedés
- magasság, hosszúság, szélesség
- mérések - összehasonlítások

Testek és síkmértani formák:

- geometria
- összehasonlítás
- szimmetria megismertetése
- relációk térben
- térben való tájékozódás

A matematikai nevelés elsősorban gondolkodásfejlesztés. A gondolkodás azokra a tapasztalatokra épít, amelyeket a megismerő tevékenysége során szerez a gyerekek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ felismeri a környezetében lévő elemi matematikai összefüggéseket
- ✓ felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbéli és térbeli viszonyokat
- ✓ tisztában van alapvető geometriai fogalmakkal, ismer néhány mértani testet, síkmértani formát
- ✓ ismeri a matematikai alapfogalmakat, tisztában van az irányokkal
- ✓ tudja a több-kevesebb- ugyanannyi fogalmát és ismeri a matematikai relációkat
- ✓ képes különböző szempontok szerint matematikai műveleteket végezni
- ✓ térben és síkban tájékozódik, tud mozogni benne
- ✓ ismeri a szimmetria fogalmát
- ✓ ok-okozati összefüggéseket felismer
- ✓ képes az egyszerűbb matematikai műveleteket verbálisan is elvégezni, egyszerűbb helyzetekben matematikai nyelven kommunikálni
- ✓ képes megadott minta szerint építeni
- ✓ megkülönbözteti az igaz-hamis állításokat
- ✓ megérti és használja beszédben a névutókat.

5.7. Munkajellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását, az óvodai élet területén sem. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység.

A gyermekek a fejlődésük során, önállóságuk kialakulásának folyamatában igen tevékenyek. Szeretnek mindent önmaguk végezni, mindenben részt kívánnak venni. A munkát – éppen úgy, mint a játékot - szívesen és örömmel végzik. Ezért a munkát, munkajellegű tevékenységeket szívesen magukévá teszik, természetesként élik meg, élvezik az elért eredményt. A siker élménye inspiráció a számukra, amely további aktivitásra motiválja őket.

A gyermeki munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk:

A gyermekek egyszerű munkafolyamatokkal való megismertetése, munkájuk értelmének megtapasztalása. Játékos formában a munka megszerettetése, készségek, képességek elsajátítása, pozitív tulajdonságok kialakítása, mint a kitartás, feladattudat, egymásért tenni tudás és akarás, önállóság, együttműködés.

Feladatunk:

- az önálló munkavégzés lehetőségének megteremtése minden gyermek számára, amelyet önkéntesen, kedve és képességei szerint végezhet egyéni sajátosságai figyelembevételével
- a megfelelő szokásrend kialakítása a fokozatosság elve alapján, a munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges feltételek megteremtése, mintaadással a munkafázisok sorrendiségének megismertetése, gyakoroltatása
- a másokért, a közösségért végzett munka értékének, végeredményének tudatosítása, a munka pozitív értékelése, elismerése, önértékelés ösztönzése
- megfelelő méretű eszközök beszerzése, biztosítása fontos, hogy a gyermekek pontosan és szívesen dolgozhassanak
- ismertesse meg az adott munka eszközeit, azok célszerű használatát, sorrendjét, fogásait
- a gyermekekre bízott feladatok figyelemmel kísérése, konkrét, reális, a gyermeknek önmagához mérten fejlesztő értékelés adása pedagógustól és a dajkától egyaránt.

Tartalma:

Önkiszolgálás: a gyermek saját személyének a kiszolgálása

- öltözködés,

- testápolás,
- saját holmijuk rendben tartása,
- a környezet rendjének megőrzése,

az egészséges életmód kialakítását segíti elő.

Óvodai közösségért végzett munka jellegű tevékenységek:

- felnőtt munkájának segítése,
- terem átrendezés,
- kisebb megbízatások teljesítése,
- kisebbek segítése,
- környezet rendben tartásához kapcsolódó tevékenységek,
- naposi munka:
  - o étkezéssel kapcsolatos teendők,
  - o tevékenységek előkészítésében való közreműködés,
  - o növénygondozás.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ szívesen vállalkoznak a változatos munkafajták során egyéni és együttes feladatok teljesítésére,
- ✓ szívesen segítenek a felnőtteknek és társaiknak,
- ✓ felelősséggel, kötelességtudóan és kitartóan végzik a rájuk bízott feladatokat,
- ✓ képesek saját és mások munkájának értékelésére, elismerésére,
- ✓ igényessé válnak saját maguk és a környezetük rendjére, képesek személyes tárgyait elrendezni, tisztán tartani,
- ✓ az alkalmazott eszközöket, szerszámokat rendeltetésszerűen használják, megnevezik azokat, képesek kiválasztani a munkaeszközöket a konkrét tevékenységnek megfelelően,
- ✓ örömmel vesznek részt az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó munkákban.

5.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás tevékenységekbe ágyazottan valósul meg természetes és szimulált környezetben, általunk kezdeményezett szervezeti formákban és időkeretekben; projektekben.

Célunk

Az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése oly módon, hogy olyan tevékenységeket kínálunk számukra, amely találkozik érdeklődésükkel, kíváncsiságukkal, vágyaikkal, aktívan belefeledkezve a tevékenységbe. Ez által érzük el, hogy a gyermekek nyitottá váljanak önfejlődésük kibontakoztatása felé. A

Az óvodai tanulás célja:

- az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése,
- tapasztalatainak bővítése, rendezése,
- problémamegoldó képesség fejlesztése,
- a tudás iránti vágy kialakítása,
- társadalmi szokások, magatartásformák megismerése.

A tanulás lehetséges formái:

- az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által támogatott megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémamegoldás.

Feladatunk:

- a gyermek közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása cselekvéssel, mozgással, tevékenykedtetéssel,
- a gyermek már meglévő ismereteire, közös élményekre alapozva bővítjük és mélyítjük tudását spontán helyzetekben, természetes és szituatív környezetben, valamint az általunk kezdeményezett tevékenységek során,
- a legnagyobb teret a játék kapja, mely során az óvodapedagógus a gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti,
- személyre szabottan, pozitívan értékelve segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását, törekszünk az egyéni értékek felszínre hozására,
- figyelembe vesszük a gyermek egyéni fejlettségét, fejlődését nyomon követjük, az aktuális fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket biztosítunk a differenciált fejlesztés érdekében,
- módszereinkben a cselekvéses tanulást, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeret és tapasztalatszerzést, felfedezést helyezük előtérbe,
- a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat formálása.

A gyermek személyiségének kibontakozását pozitív értékeléssel segítjük, támogatjuk és lehetőséget adunk az önálló véleményalkotásra.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ sokrétű, jól használható tapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkeznek az őket körülvevő világról, azok alkalmazására képesek,
- ✓ problémamegoldó gondolkodásra képesek,
- ✓ kialakultak a tanuláshoz szükséges készségek, képességek, akarati tulajdonságok, (önállóság, feladattudat, kitartás, monotónia tűrés, ítélőképesség),
- ✓ érdeklődők, kíváncsiak, él bennük az iskola, a tanulás iránti vágy,
- ✓ gondolataik megfogalmazására képesek,
- ✓ a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- ✓ megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme,
- ✓ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

(Iskolaérettségi kritériumok)

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A **testileg egészségesen** fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz:

- ✓ megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás,
- ✓ teste arányosan fejlett, teherbíró,
- ✓ mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes,
- ✓ mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg egészségesen** fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez:

- ✓ érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- ✓ különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának,

- ✓ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ✓ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ✓ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- ✓ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél,
- ✓ gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempó-ban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fog-váltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek,
- ✓ végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- ✓ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- ✓ tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat,
- ✓ ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- ✓ ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- ✓ az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ✓ ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ✓ elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan is éretté** válnak az iskolára.

A szociálisan érett gyermek:

- ✓ kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására,
- ✓ képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival,
- ✓ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- ✓ késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ✓ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg;
- ✓ kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

7. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink nevelési munkánk szervezését képezik. Biztosítjuk a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, melyeket az intézményünk számára a vonatkozó jogszabályok, rendeletek és helyi rendelkezések előírnak.

A gyermekek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, kiemelten figyelünk az esélyegyenlőség biztosítására és a hátrányok kompenzálására.

A gyermekvédelmi feladatokat az intézményvezető megbízásából a gyermekvédelmi felelős irányítja és szervezi. A gyermekvédelmi felelős segíti az óvónők munkáját a gyermekek védelme érdekében. Betartja és betartatja a gyermekek jogait, az őket érintő döntésekben a mindenekfelett álló érdekeiket képviseli.

Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a családdal és a gyermekekkel kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét. Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra. Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében.

Akadályoztatása esetén az óvodavezető feladata a gyermekvédelmi munka megszervezése, ellátása, koordinálása.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Probléma esetén, a gyermekvédelmi feladatokat, ellátó intézményeket felkeresi.
- Figyelemmel kíséri a jogszabályokat, az ehhez kapcsolódó rendeleteket.
- Munkájáról folyamatosan tájékoztatja a nevelőtestületet, az óvoda vezetőjét.
- Törekszik a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel közvetlen kapcsolatra.
- Feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet mielőbbi felismerését, keresse a segítségnyújtás lehetőségét.
- Nyilvántartást vezet, feljegyzéseket készít.
- Figyelemmel kíséri a változásokat, az érvényes jogszabályok, törvények betartását.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

A nevelőtestület feladatai:

- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését.
- Törekszünk a családokkal, a minél közvetlenebb kapcsolatot kialakítására.

- Probléma esetén jelzést teszünk a gyermekvédelmi felelősnek.
- Előítéletektől mentesen közelítünk a családok felé.
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket felismerjük, kompenzáljuk azokat, ha szükséges szakemberek segítségét kérjük,
- A rendelkezésére álló eszközökkel segítjük a gyermek családban történő felnevelését.

Az óvodavezető feladatai:

- Az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős, a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást, az óvoda vezetője útján továbbítja a családvédelemmel foglalkozó intézményeknek, gyermek és ifjúságvédelemmel foglalkozó szervezeteknek, a gyermek veszélyeztetettségének feltárása, illetve megszüntetése céljából.
- Az óvodapedagógus, illetve a nevelőmunkát segítő alkalmazott haladéktalanul értesítse az óvoda vezetője útján az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, ha megítélése szerint a gyermek súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet, vagy került.
- A vezető felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is.
- Az óvodavezető fő feladata a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

A gyermeki jogok érvényesülése óvodánkban, a nevelésben részt vevő minden dolgozónkon és az őket nevelő családokon múlik. **Kötelességünk mindent megtenni a vonatkozó törvényi előírások betartásáért és betartatásáért, így biztosítva gyermekeinknél az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.**

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

8.1 A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

8.2 A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Intézményünk Alapító Okiratában és Működésiengedélyében nem szerepel olyan jogosultság, amely lehetővé tenné a fentebb hivatkozott gyermekek fogadását, nevelését, fejlesztését.

8.3 Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátásának speciális eljárásrendje

Az intézményben a szülő külön kérelme alapján tudjuk biztosítani az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek speciális ellátását.

Az ellátás érdekében 1 fő óvodapedagógus vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő szakember rendelkezik Diaped. tanúsítvánnyal. A tanúsítványt az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezték meg. A képzés során elsajátították a vércukorszint mérést és inzulin beadását. A gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint végzik.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- a gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével
- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel.

Eljárás diabéteszes gyermek esetleges rosszulléte esetén

Diabéteszes rosszullét léphet fel:

- ha a vércukorszint hirtelen leesik (hipoglikémia)

Jellemző tünetek: hideg verejték, sápadtság, remegés, fejfájás, szédülés, gyengeség, éhségérzet, szapora pulzus, izgatott állapot, hányinger, tudatzavar.

Okai lehetnek: ha a beteg az inzulin beadása után nem étkezett, későn étkezett, túl sok inzulint adott magának véletlenül, kimerítő testmozgást végzett, rossz helyre, pl. izomba adta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik fel.

- ha a vércukorszint hirtelen felmegy (ketoacidózis)

Jellemző tünetek: acetonszagú lehelet, hányás, kipirult arc, beesett szem, száraz, lepedékes nyelv, szapora légzés. Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Legfontosabb feladat, hogy a tüneteket észleljük, felismerjük. A tünetek észlelését követően első feladat a gyermek eltávolítása a gyermekcsoportból, a vércukorszint mérése és az eredménynek megfelelő eljárás.

Hipoglikémiás (leesik a vércukorszint) enyhe tünetek esetén szőlőcukor juttatása a szervezetbe, erősebb tünet esetén Glukagon injekció alkalmazása. Az injekció csak akkor alkalmazható, ha azt szakorvos előírja, a szülő rendelkezésre bocsájtja. Az injekció szakszerű tárolása az intézmény feladata.

A ketoacidózis (felmegy a vércukorszint) megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. Minden esetben kapja meg a gyermek az inzulinját és tartsuk be az előírt diétát. Az inzulin szakszerű tárolása az intézmény feladata, előírás szerinti adagolását továbbképzésen részt vett szakember végezheti.

Hirtelen rosszullét esetén a tünetek gyors, szakszerű kezelését követően értesítsük a mentőket és egyidőben a szülőt is!

8.4. Tehetséggondozás

Az óvodáskorban konkrétan körvonalazható, kimutatható tehetségről nem beszélhetünk, inkább ígéretes képességekkel rendelkező gyermekeket nevelünk. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a tehetséges óvodás elsősorban gyermek.

Óvodánk fontosnak tartja, hogy megteremtse azt a feltételrendszert, ahol minden gyermek az egyéni képességeinek, készségeinek megfelelő fejlesztésben részesüljön, figyelembe véve a játék elsődlegességét.

Célunk

- A tehetségígéretes gyermekek felismerése, egyéni képességeinek kibontakoztatása.
- Az egyenlő esély biztosítása minden gyermek számára a tehetséggondozásban.
- A tehetséggel összefüggő gyenge oldalak erősítése, az erős oldalak fejlesztése.
- A tehetséggondozás váljon a mindennapi nevelőmunka részévé.

Feladatunk

- Ingergazdag, motiváló környezet kialakítása, ahol a gyermekek egész nap tevékenykedhetnek, játszhatnak.
- Elfogadó, kiteljesedést segítő légkör megteremtése, ahol a gyermekek együttműködővé válhatnak.
- Az óvodába lépéstől kezdve a gyermekek teljes személyiségjellemzőjének, köztük a tehetségre utaló jeleknek a figyelemmel kísérése, spontán és célzott megfigyelések alkalmazásával.
- A szülői tapasztalatok, vélemények figyelembevétele.
- A tehetségígéretes gyermekek erős oldalának támogatása és az esetleges gyenge területeinek fejlesztése.
- A kevésbé motivált gyermekekben rejlő képességek felismerése és fejlesztése, hogy ők is sikerélményhez jussanak.
- Az egyénre szabott személyiségfejlesztés megvalósítása a differenciálással és innovatív tanulási módszerek alkalmazásával.
- A komplex fejlesztés megvalósítása a mindennapi játékban, a tevékenységekben megvalósuló tanulás folyamatába ágyazva a gyermek teljes személyiségének fejlesztésével.
- A gyermekek döntési szabadságának megteremtése a tapasztalat és élményszerzés gazdag lehetőségeinek biztosításával.
- A szülők tájékoztatása a gyermek fejlődéséről a vezetett dokumentumok alapján, a gyermeki fejlődést nyomon követő dokumentációban.

8.5 A migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns jelentése: lakóhelyét megváltoztató személy; egy területről elvándorló, illetve más országba betelepülő.

Menekült jelentése: a menekült olyan ember, aki politikai, nemzetiségi, faji, vallási üldözés, idegen megszállás, fegyveres konfliktusok vagy más kényszerítő ok miatt elhagyja a hazáját, és egy idegen országban keres menedéket, illetve ugyanezek miatt nem tud hazatérni.

Migráns gyermek az a gyermek, akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó feladataink:

a) Felkészülés a gyermek fogadására

- Felkészülésünk a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik.
- A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is összegyűjtjük, szükség esetén utána olvasunk. Ezek az információk hozzásegítenek ahhoz, hogy jobban megérthessük a gyermek viselkedését, meghatározzuk a pedagógiai folyamataink lehetséges irányait.
- Az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetjük.

b) Az érkező gyermekek empátiás fogadása

A migráns gyermekek kezdeti viselkedését meghatározzák érzelmi beállítódásaik és előzetes szocializációs tapasztalataik.

Feladatunk:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értéként való bemutatása a többségi gyermekek számára.
- A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatását apró lépésekben, a gyermek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve valósítjuk meg.

- A migráns gyermekeket segítjük a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

Az óvodai felvételi lehetőségek azonosak a magyar állampolgárságú gyermekekével. 6 éves koron túl csak megalapozott indokkal veheti igénybe továbbra is az óvodai nevelést.

A menekült gyerekekre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a magyarokra, a felvételt, igénybevételt az Nkt szabályozza.

Igénybevétel feltétele:

- menedékesként való elismerés, amelynek kérelmét az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnak kell benyújtani. Az Ukrajnából érkezőknek gyorsított eljárás keretében intézik az ügyeit.

Akkor vehető fel egy gyermek, ha:

- rendelkezik menekült, menedékes, oltalmazott befogadott jogállással (hivatalos irat),

Intézményi feladatok:

- a befogadó intézménynek fel kell vinni a KIR adatbázisba, fel kell venni az intézmény létszámába
- a menedékesekről naponta jelentést kell tenni az erre a célra létrehozott adatbázisba.

9. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Az óvoda pedagógiai programjának érvényességi ideje: **2022. szeptember 1. napjától**

A program módosításának lehetséges okai:

- Törvényi változások.
- Szakmai indokok.
- fenntartói elvárások.
- Szülői igények.

A programmódosítás előterjesztésének módja:

- A kezdeményező írásban benyújtja az óvodavezetéshez (nevelőtestület, vagy szülők 50%+1fő)

Kötelezettségek:

- A jóváhagyott PP végrehajtása az óvoda minden dolgozójának munkaköri kötelessége.
- A PP 1 példánya a vezetői irodáiban található.,
- A PP 1-1 példány minden óvodai csoportban a pedagógusok rendelkezésére áll.

A program iránt érdeklődőket tájékoztatni jogosultak:

- az óvodavezető.

10. LEGITIMÁCIÓ

Az Apró Talpak Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület megismerte, annak tartalmát 100%-os arányban elfogadta, melynek tényét aláírásával alátámasztja:

	Név	Aláírás
1.	Biró Beatrix	
2.	Holdampf Renáta	
3.	Memeti Kitti	
4.	Müllerné Németh Margit	
5.	Péter Eszter	
6.	Mózes Marcsinák Márta	

Budapest, 2022. augusztus 22.

Az óvoda vezetője jóváhagyta:

Budapest, 2022. augusztus 29.

.....

óvodavezető

A fenntartó a Pedagógiai Programot megismerte és jóváhagyta:

Budapest, 2022. augusztus 29.

.....

fenntartó

TARTALOMJEGYZÉK

Számjel	Tartalom	Oldalszám
	Bevezető	1.
	A projekt módszerről röviden	2.
1.	Helyzetértékelés	3.
1.1	<i>Az óvoda adatai</i>	3.
1.2	<i>Az óvoda működési rendje</i>	4.
2.	A mi óvodánk	4.
2.1	<i>Gyermekkép</i>	4.
2.2.	<i>Óvodakép</i>	5.
2.3.	<i>Pedagóguskép</i>	6.
2.4	<i>Dajkakép</i>	6.
3.	Az óvodai nevelés feladatai	7.
3.1	<i>Az egészséges életmód alakítása</i>	7.
3.1.1	<i>Az egészséges életmód fejlődését segítik</i>	8.
3.1.2	<i>Higiéniiai szokások kialakítása</i>	9.
3.1.3	<i>Balesetmegelőzés</i>	9.
3.1.4.	<i>Személyi higiénia</i>	10.
3.2	<i>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés</i>	12.
3.3.	<i>Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása</i>	15.
4.	Az óvodai élet megszervezésének elvei	18.
4.1	<i>Személyi feltételek</i>	18.
4.2.	<i>Tárgyi feltételek</i>	19.
4.3	<i>Az óvodai élet megszervezése</i>	21.
4.4.	<i>A nevelés tervezésének dokumentumai</i>	22.
4.5.	<i>Az óvoda kapcsolatai</i>	24.
4.5.1.	<i>A család</i>	24.

4.5.2.	Óvoda-bölcsőde	26.
4.5.3.	Iskola	26.
4.5.4.	Újpesti Szakszolgálat	26.
4.5.5.	Fenntartó	26.
4.5.6.	Egyéb kapcsolatok	27.
5.	Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	27.
5.1.	<i>Játék</i>	27.
5.2.	<i>Verselés, mesélés</i>	30.
5.3.	<i>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</i>	32.
5.4.	<i>Rajzolás, festés, mintátás, kézi munka</i>	36.
5.5.	<i>Mozgás</i>	38.
5.6.	<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>	41.
5.7.	<i>Munka jellegű tevékenységek</i>	47.
5.8.	<i>A tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	48.
6.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	50.
7.	Gyermekvédelmi feladatok	52.
8.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	53.
8.1	<i>A sajátos nevelési igény</i>	53.
8.2	<i>A fejlődés egyéb pszichés zava</i>	54.
8.3.	<i>Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátásának speciális eljárásrendje</i>	54.
8.4.	<i>Tehetséggondozás</i>	56.
8.5.	<i>A migráns gyermekek interkulturális nevelése</i>	57.
9.	Záró rendelkezések	59.
10.	Legitimáció	60.